

দেশ
বিদেশ
একনি

তল শইকীয়া

দেশ

বিদেশৰ

অকণি

ত্ৰীনন্দ শইকীয়া

DESH-BIDESHAR AKONI: A book about children of different
lands written by Shri Nanda Saikia, Published by Srimati
Lucy Saikia, Cheni Kuthi, Gauhati. First Publication,
October, 1963 Price Rs 1.50

॥ প্রকাশিকা ॥

শ্রীলুচি শইকীয়া

চেনিকুঠী : গুৱাহাটী

॥ প্রথম প্রকাশ ॥

অক্টোবৰ, ১৯৬৩

॥ চিত্রশিল্পী ॥

শ্রীদিবাকৰ চৌধুৰী

স্বত্বাধিকার

প্রকাশিকা

॥ মূল্য ॥

১.৫০

॥ মুদ্রক ॥

সুনীল বায়

অভ্যুদয়

৩০ সূর্য্য সেন ষ্ট্রীট

কলিকতা—৯

জা

ন

ম

নি

ব

দ

বে

পৃথিবীর অমৃত জানমণিলৈ

১৩

১৪

১৫

১৬

১৭

১৮

১৯

২০

অশিষ্টাঙ্গ তত্ত্ব দাচী

এখুদ ককাইদেউৰ মৰম
জোনবাইৰ অনুপ্ৰেৰণা
শাস্ত্ৰীদেৱৰ পাতনি
'দেশ-বিদেশৰ অকণি'ৰ বাবে
এটি ছটি তিনিটি তৰা

সূচীপত্র

অষ্ট্রেলিয়াৰ শিশু	৩
মাদাগাস্কাৰৰ শিশু	৯
পাৰস্তাৰ শিশু	১৫
নিউজিলেণ্ডৰ শিশু	২১
বোৰ্ণিওৰ শিশু	২৬
এণ্ডিজৰ শিশু	৩১
মেস্কিকোৰ মইনা	৩৬
জীপচি মইনা	৪০
স্পেইন দেশৰ অকণি	৪৫
ইটালী দেশৰ অকণি	৫০
ব্ৰহ্মদেশৰ অকণি	৫৫
দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ অকণি	৬১

পাতনি

শিশুৰ কৌতূহলপূৰ্ণ মনে বহুত নজনা কথা জানিবলৈ হেঁপাহ কৰে, অজান দেশলৈ উৰা মাৰিব খোজে। নিজৰ বয়সীয়া আন আন দেশৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়েনো কি কৰি সময় কটায়, কেনেকৈ পঢ়া-শুনা কৰে, কেনেকৈ খেল-ধেমালি কৰে, কিবা দুঃসাহসিক কাম কৰিবলৈ আগবাঢ়ে নে নেবাঢ়ে, এনেকুৱা এশ এবুৰি প্ৰশ্নই হয়তো কোনো কোনো সময়ত শিশুমনত ভুমুকি মাৰে। শিশুমনে হয়তো কেতিয়াবা খন্তেকতে উৰা মাৰি ঘূৰি আহিবগৈ খোজে। মন উৰণীয়া, কিন্তু দেহা উৰণীয়া নহয়। গতিকে নিজে গৈ চাই আহিব নোৱাৰিলেও পৃথিৱীৰ পাতত দেশ-বিদেশৰ অকণিৰ কথা পঢ়িবলৈ পালে শিশু মনৰ কৌতূহল কিছু পৰিমাণে পৰিপূৰ্ণ হয়।

পৃথিৱীৰ নানা ঠাইত থকা শিশুসকলৰ জীৱন-যাত্ৰাৰ বিষয়ে আমাৰ দেশৰ শিশুসকলক প্ৰাকৃতিক, সামাজিক আৰু ভৌগোলিক পৰিবেষ্টনীৰ মাজেদি জানিবলৈ দিয়াৰ আৱশ্যকতাৰ বিষয়ে বঢ়াই কোৱাৰ সকাম নাই।

অগ্ৰাণ্ণ ভাষাত, বিশেষকৈ ইংৰাজী ভাষাত দেশ-বিদেশৰ শিশুৰ বিষয়ে লেখা বহুত ভাল ভাল পুথি আছে, বং-বিবঙৰ মনোমোহা ছবিৰে সেইবোৰ পুথি বিতোপন হৈ পৰিছে। শিশু কিয়, বয়সীয়া লোকেও তেনে পুথি পঢ়ি অনেক নজনা কথা জনাৰ উপৰিও বিমল আনন্দ উপভোগ কৰিব পাৰে।

অসমীয়া ভাষাত এনেকুৱা পুথিৰ একান্ত অভাৱ। সেই অভাৱ যৎসামান্যৰূপে পূৰণ কৰিবলৈকে লেখকে এই সৰু পুথিখনত এটা নতুন চেষ্টা কৰিছে। প্ৰথম প্ৰচেষ্টাৰ ক্ৰটি ঠায়ে ঠায়ে বৈ যোৱাটো একো অস্বাভাৱিক নহয়।

আঙুৰৰ দেশত বুৰ গৈ থকা ইটালিৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে আঙুৰৰ-পৰা ফটিকা তৈয়াৰ কৰাত কেনেকৈ সহায় কৰে, পাবন্তৰ শিশুসকলে কেনেকৈ নিয়মীয়াকৈ কোবাণ পাঠ কৰে, অষ্ট্ৰেলিয়াৰ শিশু সাঁতোৰা আৰু ঘোঁৰাত উঠাত কিমান পটু, নিউজিলেণ্ডৰ শিশুৱে কিৱি (Kiwi) চৰাই চাই কেনে আনন্দ পায় আৰু নীল মহাসাগৰৰ চৌত কেনেকৈ জোৱাৰ-ভাটা চায়, বৰ্ণিও দ্বীপৰ শিশুসকলে বনৰীয়া জন্তুৰ লগত ফেৰ মাৰি কি পদ্ধতিৰে জীৱন-যাত্ৰাত আগবাঢ়ি গৈছে, দক্ষিণ আমেৰিকাৰ এণ্ডিজ-উপত্যকাৰ শিশুবিলাকে 'পানামা হেট' পিন্ধি কি আনন্দেৰে নাচি-বাগি ফুৰে আৰু পৃথিৱীৰ সকলোতকৈ দুৰ্ভগীয়া শিশু জীপটি মইনাইতে মুকলি আকাশৰ লাখ লাখ তৰাৰ ধেমালি চাই গছৰ তলত নিশা কেনেকৈ কেতিয়া শুই পৰে,—এই সকলোবোৰৰ চমু বিৱৰণ দি শ্ৰীমন্দ শইকীয়াই লেখা এই পুথিখন পঢ়ি আমাৰ দেশৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে নিশ্চয় আনন্দ পাব।

উল্লেখযোগ্য যে এই পুথিত ওলোৱা কথাখিনি ইতিপূৰ্বে অসম একাডেমীৰ শিশু আলোচনী "জোনবাই"ত প্ৰকাশ হৈ গৈছে। এতিয়া পুথিৰ আকাৰত একেলগে অকণিহঁতে পঢ়িবলৈ পোৱাৰ সুবিধা হওক বুলিয়েই পুথিখনিৰ প্ৰকাশৰ বাবে প্ৰকাশন পৰিষদে লেখকক আৰ্থিক সাহায্য দান কৰিছে।

শ্ৰীবিশ্বনাৰায়ণ শাস্ত্ৰী

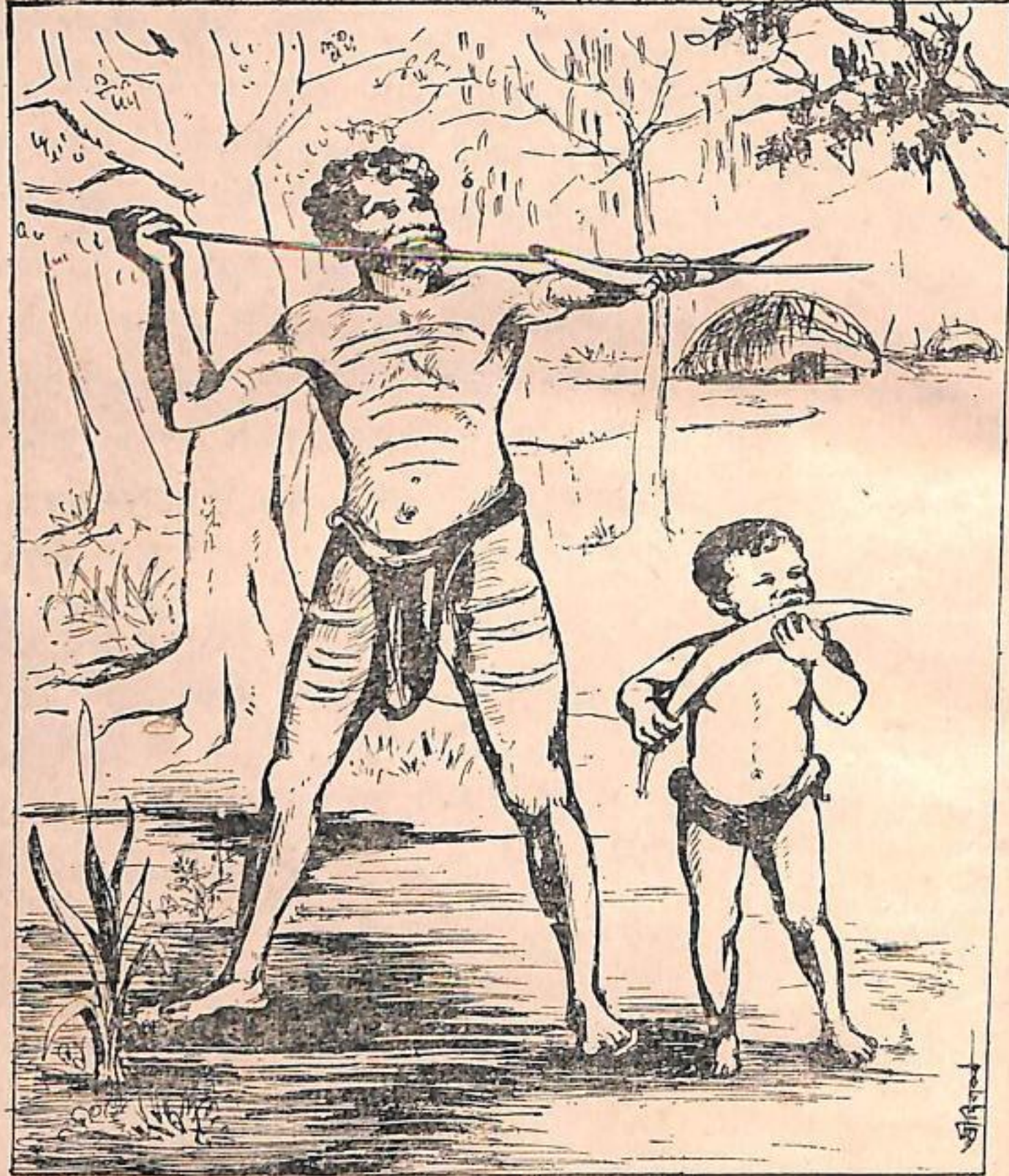
সচিব,

প্ৰকাশন পৰিষদ, অসম

গুৱাহাটী

৩০ আগষ্ট, ১৯৬৩।

দেশ-বিদেশৰ অকণি



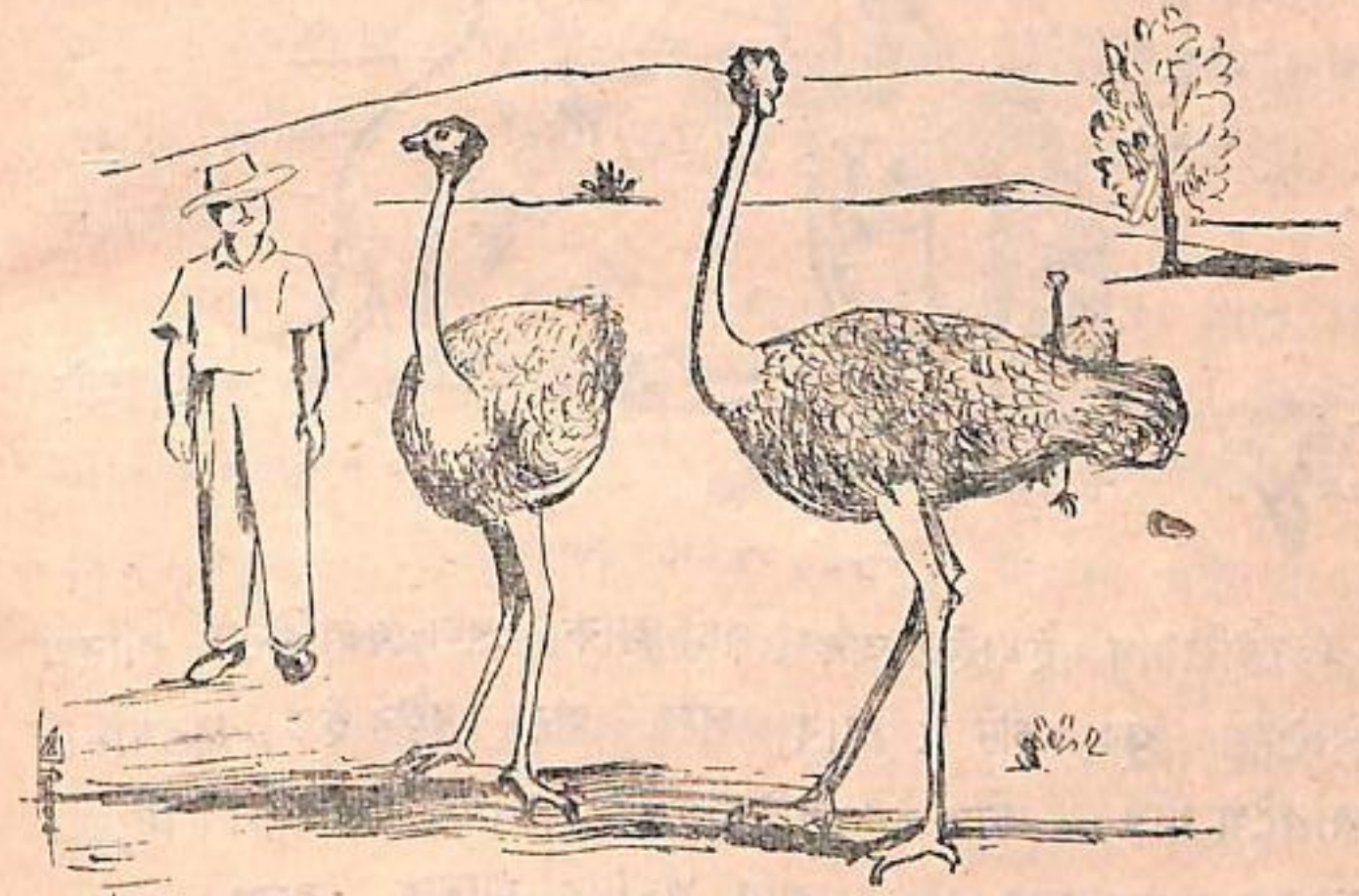
অষ্ট্ৰেলিয়া পৃথিৱীৰ ভিতৰত এটা ডাঙৰ দ্বীপ। এই দ্বীপটো আয়তনত ইমান ডাঙৰ যে ইয়াক এখন মহাদেশো বোলা হয়। মহাদেশকেইখনৰ ভিতৰত অষ্ট্ৰেলিয়াৰ আয়তন আটাইতকৈ কম। এই সক মহাদেশখনৰ শিশুসকলৰ কথাকে আজি ক'ব খুজিছোঁ।

নগৰ আৰু গাঁও পৃথিৱীৰ সকলো দেশতে আছে। অষ্ট্ৰেলিয়াৰ গাঁওবোৰত আদিম অধিবাসীসকল থাকে। গাঁওবোৰ সকলো গাঁৱৰ মানুহবোৰ অঘৰী। এওঁলোকৰ তিবোতা আৰু ছোৱালীবোৰে ঘৰ সাজিব জানে। ঘৰ সজা তিবোতাবিলাকৰ কাম। এই ঘৰবোৰ অস্থায়ী। প্ৰয়োজন বোধ কৰিলে সেই ঘৰ এৰি অন্য ঠাইলৈ গুচি যায়। প্ৰায় তিনি ফুট মান ওখ গছৰ ডাল মাটিত পুতি ওপৰত ঘাঁহ কিছুমান চতিয়াই দি সজা ঘৰতে এওঁলোকৰ একোটা পৰিয়াল থাকে। ছোৱালীবিলাকে সৰুৰেপৰা ঘৰ সজা কাম শিকে। মতা মানুহবিলাকে ঘৰ সজা কাম কৰিবলৈ সময়কে উলিয়াব নোৱাৰে। দিনৰ দিনটো তেওঁলোকে আহাৰ বিচাৰি, বনৰীয়া জন্তুৰ দৰে বনে বনে ঘূৰি ফুৰে। কেঁচা মঙহ আৰু গছৰ ফল-মূল এওঁলোকৰ প্ৰধান খাদ্য। প্ৰায় সকলো মানুহেই দেখাত ক'লা, শকত আৰু স্বাস্থ্যবান। বনৰীয়া জন্তু চিকাৰ কৰা এওঁলোকৰ প্ৰধান কাম। মানুহবিলাক

সাহসী, হিংস্ৰ জন্তুলৈয়ো ভয় নকৰে। এওঁলোকৰ শিশুবিলাকো কম নহয়। শিশুবিলাকে উপযুক্ত বয়সত সাহসৰ পৰিচয় দিয়ে। এই পৰিচয় দিয়াৰ এটা বিশেষ পদ্ধতি আছে। যিজন শিশুৱে সাহসৰ পৰিচয় দিবলৈ আগ্ৰহ কৰিব, তেওঁ প্ৰথমতে দা বা তেনে ধৰণৰ এবিধ চোকা অস্ত্ৰেৰে নিজৰ গাত ঘপিয়াই তেজ বাহিৰ কৰিব লাগিব; কিন্তু তেওঁ দুখ পোৱাৰ কোনো ভাবেই প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰিব। তেনে কৰাৰ পাছত তেওঁ সাহসী হ'ব। এইটো আমাৰ দেশৰ শিশুৰ কাৰণে বৰ টান কাম, কিন্তু অষ্ট্ৰেলিয়াৰ আদিম অধিবাসী-সকলৰ শিশুৰ ক্ষেত্ৰত ই একো কষ্টদায়কো নহয়, একো ভয়ৰ কথাও নহয়। এওঁলোকৰ অন্তৰবিলাক মৰম-চেনেহৰে ভৰা; কিন্তু বিশেষ বিশেষ মুহূৰ্ত্তত সেয়েই লোৰ দৰে কঠিন হৈ পৰে। চিকাৰৰ সময়ত এওঁলোকে এবিধ আচৰিত ধৰণৰ অস্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰে। এইবিধ অস্ত্ৰ তেওঁলোকে নিজে তৈয়াৰ কৰে। এই অস্ত্ৰবিধ আন একো নহয়, মাত্ৰ এবিধ ধেনুভিৰীয়া টান কাঠ। অস্ত্ৰ বিধৰ নাম বুমেবাং। কিন্তু আচৰিত কথা যে কোনো এঠাইলৈ লক্ষ্য কৰি মাৰি পঠিয়ালে, লক্ষ্য ভেদ কৰাৰ পাছত অস্ত্ৰপাত আকৌ মাৰোঁতাৰ ওচৰলৈ উভতি আহে। উপযুক্ত বয়সত ল'ৰাবোৰ এই অস্ত্ৰ ব্যৱহাৰত পাকৈত হৈ উঠে। ছোৱালীবিলাক ডাঙৰ হলে নাকত বিন্ধা কৰি এবিধ জোখমতে কটা কাঠ নাকৰ বিন্ধাত সুমাই লয়। তেনে কৰাৰ পাছত তেওঁলোকে নিজকে গুৱনী হোৱা বুলি ভাবে। ডাঙৰ বা বয়সীয়া লোকসকলৰ দৰে মইনাইতেও গাত এবিধ বগা বং সানি লয়। তেওঁলোকেও বং সানি নিজকে ধুনীয়া হোৱা বুলি অনুভৱ কৰে। স্কুললৈ তেওঁলোক নেযায় বা তেনে ব্যৱস্থাও তেওঁলোকৰ মাজত নাই। তথাপি তেওঁলোকে আমি নজনা বহুত কথা জানে। কেনেকৈ ভাল চিকাৰী হ'ব পাৰি, কেনেকৈ ভাল যোদ্ধা হ'ব পাৰি, কেনেকৈ বনৰীয়া জন্তুক সহজতে ধৰিব পাৰি—এইবোৰ তেওঁলোকে ডাঙৰবোৰৰপৰা শিকে।

কণ কণ মইনাইতে মুকলি আকাশৰ তলত মুকলি বায়ু সেৱন কৰি খেল-ধেমালিৰ মাজত সময় কটায়। তোমালোকৰ দৰে তেওঁ লোকেও সাধুকথা শুনি আমোদ পায়।

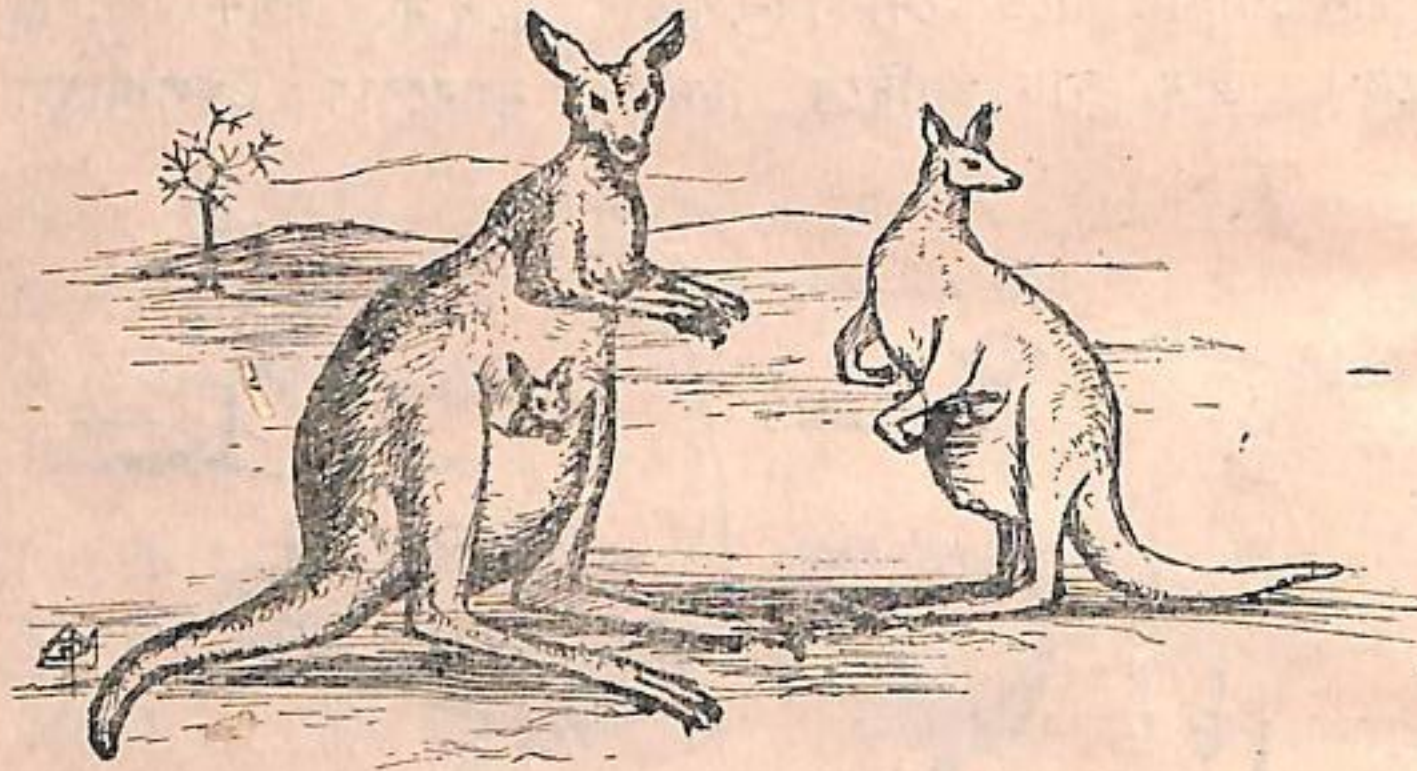
অষ্ট্ৰেলিয়াত ভালেমান ডাঙৰ ডাঙৰ নগৰ আছে। সেই নগৰবোৰত বাস কৰা মানুহবিলাক আমাৰ দেশৰ নগৰবোৰত বাস কৰা মানুহৰ দৰেই। প্ৰভেদ একো নাই। অষ্ট্ৰেলিয়াতো সুন্দৰ সুন্দৰ আহল-বহল আলিবাট আছে, আলিবাটৰ কাষে কাষে দোকান-পোহাৰ আছে, দোকান-পোহাৰৰ মুখে মুখে অগণন গ্ৰাহক আছে। ট্ৰাম, বাচ আদিৰে দিনটো নগৰবোৰ উখল-মাখল



হৈ থাকে। মনোৰম দালান, চালে চাই থাকিবৰ মন যোৱা সুন্দৰ বাজহুৱা উঠান, ফুলনি বাগিছা আৰু মিঠা বেলিৰ সোণালী কিৰণৰ অভাৱ অষ্ট্ৰেলিয়াত অনুভৱ কৰিব নোৱাৰি।

চিড্‌নি অষ্ট্ৰেলিয়াৰ সৰ্ববৃহৎ নগৰ। অষ্ট্ৰেলিয়াৰ পাঁচ ভাগৰ এভাগ মানুহ অকল চিড্‌নিতে বাস কৰে। ইয়াত জাহাজ তৈয়াৰ

কৰা কাৰখানা, মঙহ আৰু বেতৰ কাৰখানা আদি অনেক শিল্পানুষ্ঠান আছে। গছৰ গুটি আৰু চামৰা জমা কৰি বখা ডাঙৰ ডাঙৰ ভঁৰাল ঘৰ আছে। আধুনিক ধৰণে সজা স্কুলঘৰো আছে। ইয়াৰ মইনাইত এই স্কুলঘৰত পঢ়ে আৰু শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে। টেনিচ আৰু ফুটবল খেলত মইনাইতৰ বৰ আগ্ৰহ। ঘোঁৰাত উঠা, সাতোঁৰা, দৌৰ মৰা আদি খেলতো এওঁলোকৰ আগ্ৰহ আছে। সাতোঁৰা খেলত প্ৰায় সকলো মইনা পাৰ্কেত।

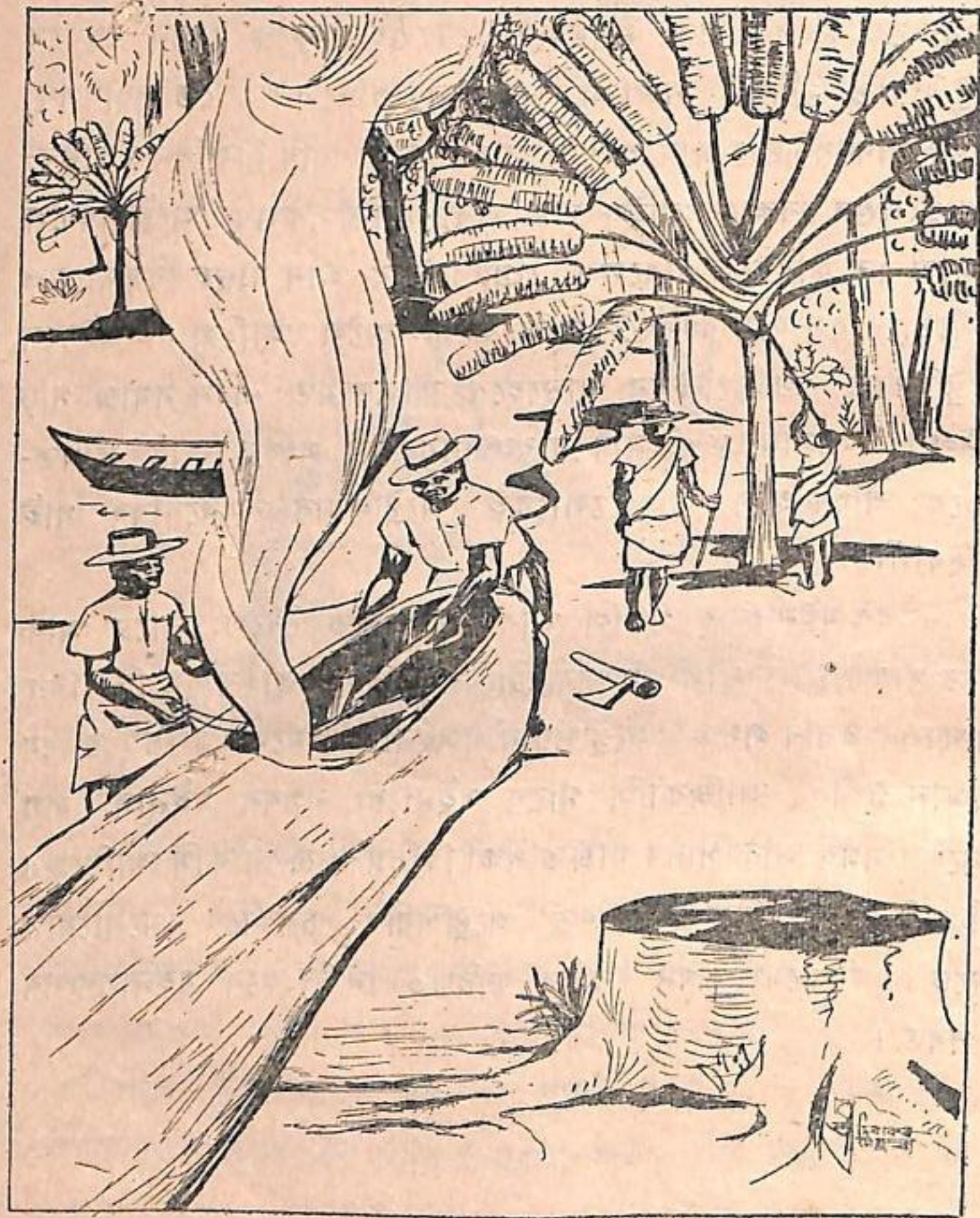


অষ্ট্ৰেলিয়াৰ মইনাইত অকল পঢ়া আৰু খেল-ধেমালিতে আৱদ্ধ নেথাকে। স্কুল ছুটি হোৱাৰ লগে লগে মইনাইত কাৰখানা-বিলাকলৈ যায়। তাত গৈ দেউতাকহঁতক কামত সহায় কৰি দিয়ে। যিসকলে কাৰখানাত কাম নকৰি পথাৰৰ কামত ব্যস্ত থাকে, তেওঁলোকৰ শিশুসকলো স্কুলৰপৰা পথাৰলৈ যায়। দেউতাকহঁতক কামত সহায় কৰা তেওঁলোকৰ প্ৰধান কৰ্ত্তব্য বুলি অষ্ট্ৰেলিয়াৰ শিশু সকলে ভাবে।

অষ্ট্ৰেলিয়াৰ নগৰত বাস কৰা মানুহবিলাক আচলতে অষ্ট্ৰেলিয়াৰ পুৰণি মানুহ নহয়। এওঁলোক গ্ৰেটব্ৰুটেনৰপৰা অহা মানুহৰ বংশধৰহে।

১৭৭০ খৃষ্টাব্দত কেপ্তেইন কুক নামৰ এজন নাৱিকে সাগৰৰ মাজেদি গৈ থাকোঁতে হঠাৎ গৈ অষ্ট্ৰেলিয়া ওলায়। তাৰ আগতে অষ্ট্ৰেলিয়াৰ অস্তিত্বৰ বিষয়ে পৃথিৱীৰ আন কোনো মানুহে অনুমানকে কৰিব পৰা নাছিল। কেপ্তেইন কুকে পোনপ্ৰথমে অষ্ট্ৰেলিয়াত বৃটীছ পতাকা উত্তোলন কৰিলে। তেতিয়াৰপৰা অষ্ট্ৰেলিয়াক বৃটীছ ৰাজ্যৰ অংশ বুলি ধৰা হয়। তাৰ কিছুদিনৰ পাছৰপৰা ইংলণ্ডৰ চৰকাৰে আইন ভঙ্গ কৰা লোকসকলক অষ্ট্ৰেলিয়ালৈ স্থানান্তৰিত কৰিবলৈ ধৰিলে। গ্ৰেটব্ৰুটেনৰ আন মানুহ কিছুমানেও স্থায়ীভাবে বস-বাস কৰিবলৈ বুলি অষ্ট্ৰেলিয়ালৈ আহিল। এইদৰে অষ্ট্ৰেলিয়াত গ্ৰেটব্ৰুটেইনৰ মানুহেৰে কালক্ৰমত এখন সমাজ গঢ়ি উঠিল। বৰ্ত্তমান তেওঁলোকৰে বংশধৰসকলৰ সংখ্যা আঠ লাখতকৈয়ো অধিক হ'ল। এওঁলোকেই অষ্ট্ৰেলিয়াৰ নগৰবোৰৰ ঘাই অধিবাসী।

নগৰৰ মইনাইতে মুকলি আকাশৰ তলত খেলে, নাচে আৰু গীত গায়। নীলা নীলা সাগৰৰ ঢৌ, বিব্ বিব্ বতাহৰ বা, তিব্ বিব্ আকাশৰ তৰাৰ লগত অষ্ট্ৰেলিয়াৰ মইনাই ওমলে। সিহঁত যে কিমান সুখী! আজিকালি গাঁৱৰ মইনায়ো নগৰৰ মইনাৰ লগ লৈছে। নগৰ আৰু গাঁৱৰ মাজত থকা বিভিন্নতা ক্ৰমে কমি আহিছে। মইনাইতৰ সামূহিক উন্নতিত অষ্ট্ৰেলিয়াৰ চৰকাৰে মনোযোগ দিছে। কিয়নো এখন ৰাষ্ট্ৰৰ ভৱিষ্যত নিৰ্ভৰ কৰে মইনাসকলৰ ওপৰত।



আজি তোমালোকক মই এটা প্ৰকাণ্ড দ্বীপত বাস কৰা কণ কণ মইনাইঁতৰ লগত চিনাকি কৰি দিব খুজিছোঁ,—যিটো দ্বীপত বাস কৰা মইনাইঁতৰ কথা তোমালোকক কম সেই দ্বীপটোৰ নাম মাদাগাস্কাৰ। তোমালোকে আফ্ৰিকা মহাদেশৰ নাম শুনিছা। সেই আফ্ৰিকাৰে পূব ফালে সাগৰৰ মাজত এই দ্বীপটো অৱস্থিত। ইয়াৰ প্ৰাকৃতিক দৃশ্য মনোৰম। চাৰিওফালে কেৱল অসীম সাগৰ। সাগৰৰ চোঁৱে নিতৌ এই দ্বীপটোৰ উপকূল বেখা চুই যায়।

পুৰণি কালত ইয়াৰ আদিম মানুহবিলাকে মাদাগাস্কাৰৰ বাহিৰে আক ক'তো স্থল ভাগ নাই বুলি ভাবিছিল। আজিকালি এওঁ-লোকৰ মাজত সেই ভাব নাই। ইয়াৰ আদিম বাসীসকল একে জাতিৰ নহয়। এওঁলোকৰ কেবাটাও জাত আছে। প্ৰত্যেকৰ নিজা নাম আৰু সুকীয়া সুকীয়া বৈশিষ্ট্যও আছে। ব্যৱহাৰিক জীৱনতো এওঁলোকৰ ক'তো মিল নাই।

পূব-উপকূলত বাস কৰা লোকসকলক 'বেটচিমিচাৰকাচ' বোলে। ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে "বিভক্তহীন অনেক"। অৰ্থাৎ এওঁলোকৰ মাজত বহুটো দল বা বিভাগ আছে। কিন্তু তেওঁলোকৰ মাজত একতাৰ অভাৱ নাই। জাতিৰ সৰহ ভাগ মানুহে সাগৰৰ পাৰত বাস কৰে। কিছুমানেহে হাবি কাটি দেশৰ ভিতৰৰ অংশত বাস কৰে। সাগৰ

নাইবা নদীৰ পাৰত বাস কৰিহে এওঁলোকে বেছি ভাল পায়। এই মানুহবিলাকৰ মাজত নিগ্ৰোসকলৰ কম-বেছি পৰিমাণে সাদৃশ্য থকা যেন লাগে। এওঁলোকৰ ওঁঠবোৰ ডাঠ, চুলিবিলাক ঠৰঙা ঠৰঙা, হাল পাতল, বং কলা মাটিৰ দৰে। ইয়াতে “ট্ৰেভেলাচট্ৰি” নামৰ এবিধ গছ আছে। সেই গছৰ পাত আৰু গা-গছেৰে এওঁলোকে সৰু সৰু জুপুৰি ঘৰ সাজি বাস কৰে।

অতিথি সেৱা কৰাত এওঁলোক পাকৈত। গৃহস্থ ঘৰলৈ অতিথি আহিলে অতিথিয়ে গৃহস্থক সন্মান কৰি “চাৰ্বাক” অহা বুলি এওঁলোকে ভাৱে। সেই কাৰণে এওঁলোকে আন্তৰিকতাৰে অতিথি সেৱা কৰি বৰ আনন্দ পায়।

অকণিহঁতে মাক দেউতাকৰ লগতে সোনকালে শোৱাৰপৰা উঠে। বেছি সময় বিছনাত পৰি থকা এওঁলোকৰ অভ্যাস নাই। সাজ-পোছাক কৰোঁতেও বেছি সময় নকৰে। লাগতীয়ালকৈ সাজ-পোছাক সামান্য ধৰণে কৰি দেউতাকহঁতৰ লগত কামৰ ঠাইলৈ ওলাই যায়। তেওঁলোকে হাবিত গৈ ডাঙৰ ডাঙৰ গছ কাটে। সেই গছৰ এটা নিৰ্দিষ্ট অংশত বিন্ধা কৰি জুই লগাই দিয়ে। এনেকুৱা কোঁশল খটুৱাই কাঠডাল পোৰে যে শেষলৈ সেই কাঠডালেই এখন নাৱৰ আকৃতি লয়। এইবিলাক কাম মইনাইতে নিজে নিজে কৰে। কেতিয়াবাহে দেউতাকহঁতৰ সহায় লয়। নাও সজাৰ বাহিৰেও এওঁলোকে হাবিত মোঁ পাবে, জুই জলাবৰ কাৰণে খৰি লুৰে। সময়-মতে দেউতাকহঁতৰ লগত সাগৰত বা নদীত মইনাইতেও মাছ ধৰে। ভৰ্তিহঁতে এইবিলাক কাম কৰিব নেলাগে। এওঁলোকে ঘৰুৱা কাম-বন সকলো কৰে। তাৰ বাহিৰেও সূতা কটা আৰু বিবিধ নক্সাৰ কাপোৰ বোৱা আদি কাম ভৰ্তিহঁতে ঘৰতে কৰিব লাগে।

মাদাগাস্কাৰৰ পশ্চিম উপকূলত পশ্চিমৰ ভিতৰুৱা অঞ্চলৰ লগতে সেই পশ্চিম অঞ্চলত নৈৰ পাৰত বাস কৰা আদিম লোকসকলক “চাকালভা” বুলি জনা যায়। এওঁলোক পূব উপকূলত বাস কৰা

লোকসকলতকৈয়ো বেলেগ। চাকালভাসকল দেখাত ওখ আৰু ক’লা, সুন্দৰ আৰু শক্তিশালী। স্থায়ী গাওঁ পাতি এওঁলোকে বাস নকৰে। এওঁলোক অঘৰী, মাছ আৰু গছৰ ফল-মূল এওঁলোকৰ প্ৰধান খাদ্য।

চাকালভাসকলে এবিধ শব্দ বাগ্‌যন্ত্ৰ স্বৰূপে ব্যৱহাৰ কৰে। বিশেষকৈ, প্ৰতি দেওবাৰে গীৰ্জালৈ প্ৰাৰ্থনালৈ আহিবৰ বাবে সঙ্কেত বাদ্য হিচাপেহে ইয়াক বজোৱা হয়। ইয়াৰ বাহিৰেও এওঁলোকৰ সমাজত কিবা নতুন নিয়ম প্ৰৱৰ্ত্তন কৰিলেও এই বাদ্য বজাই সকলো মানুহকে নতুন নিয়ম সম্বন্ধে জনোৱা হয়।

মুঠতে মাদাগাস্কাৰৰ পূব আৰু পশ্চিম উপকূলত সৰহ সংখ্যক আদিম শ্ৰেণীৰ মানুহে বাস কৰে। পিছে, সেই অঞ্চলবোৰত আদিম শ্ৰেণীৰ লোকসকলৰ প্ৰাধান্য নাই বুলিব পাৰি। ঘাইকৈ ফ্ৰাঞ্চ আৰু ইউৰোপৰ আন আন বগা চামৰাৰ লোকসকলে মাদাগাস্কাৰত প্ৰাধান্য লাভ কৰি আছে।

ইয়াৰ বাহিৰেও আৰব, ভাৰতবৰ্ষ আৰু চীনৰ মানুহো মাদাগাস্কাৰত আছে। ইয়াৰ ফলত এই দেশখন বিভিন্ন মানৱ সভ্যতাৰ লীলাভূমি যেন হৈ পৰিছে।

ইয়াৰ নগৰ আৰু বন্দৰবিলাকত বিদ্যালয় আছে। সেই বিদ্যালয়বিলাকত হেজাৰ-বিজাৰ মইনাই শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে। উত্থান-বিলাকত ওমলে, মুকলি পথাৰত খেলে, সাগৰৰ নীলা পানী চাই আনন্দত জপিয়াই উঠে। মইনাইতক পথাৰত দেখি ধাৰণা

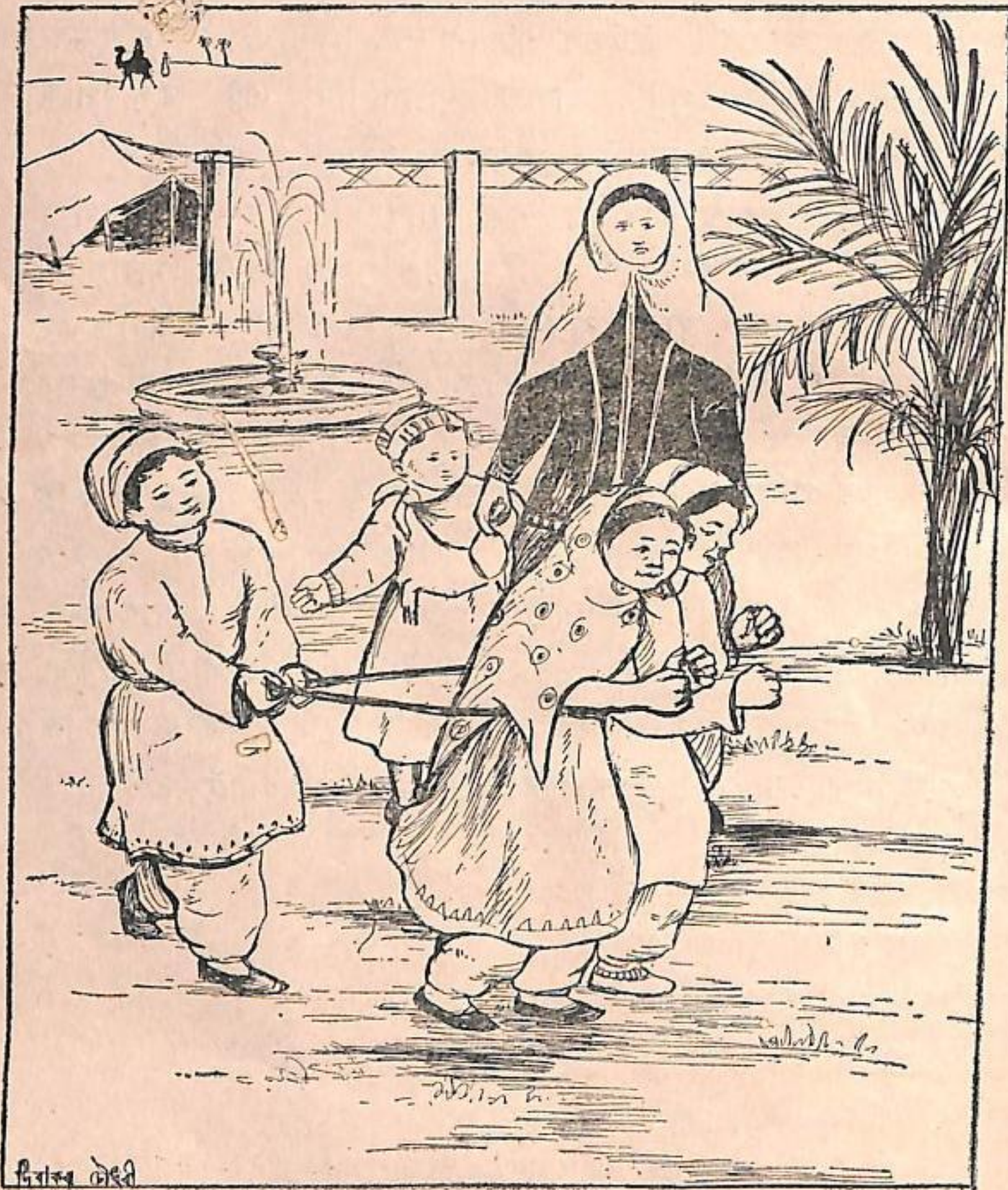


হয় যেন সমগ্ৰ পৃথিৱীৰ মইনা প্ৰতিনিধিসকলেহে আহি
মাদাগাস্কাৰত সমৱেত হৈছেহি। নতুন মইনা ইঁতৰ মন সাগৰ
আৰু বাণিজ্যমুখী। খেল-ধেমালি আৰু সাধুকথা শুনি পৃথিৱীৰ
সকলো নাই যে ভাল পায় তাক ইয়াৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীৰ মইনাইঁতলৈ
মন কৰিলেই বুজিব পাৰি।

মাদাগাস্কাৰ দ্বীপটো বাস্তৱিকতে আচৰিত ধৰণৰ। ইয়াৰ
ভিতৰত আছে নানা ধৰণৰ গছ, বন, পৰ্বত, উপত্যকা, ফলমূল,
জীৱজন্তু, এইবিলাকো আচৰিত। গছৰ ভিতৰত 'ট্ৰেভেলাচট্ৰী',
ফাৰ (Fir) বাকিয়া প্লাম আদি অনেক গছ আছে। মহলা গছৰ
সুগন্ধ অতি মনোৰম। ট্ৰেভেলাচট্ৰীৰ নিৰ্মল পানী যাত্ৰীৰ উপাদেয়
পানীয় আহাৰ। গছ ভৰি ভৰি ফল, ঠাল ভৰি ভৰি ফুল, নেচাই
নোৱাৰি। এই বিলাকৰ বাহিৰেও নানা বঙৰ নানা সুবেবে সুবীয়া
উৰণীয়া চৰাইৰ জাক দেখিও আচৰিত হ'ব লাগে। বসন্ত কালত
নিৰ্তো ভাৰ্টো চৰাইৰ স্তম্ভ আৰু কুলি চৰাইৰ কুউ, কুউ মাত
শুনিলে পোৱা যায়। পাখি লাহী বিধ বিধ বঙৰ পখিনাই মন
প্ৰাণ আনন্দত মতলীয়া কৰে। আটাইতকৈ আচৰিত কথা হৈছে,
ইয়াত অপকাৰী বনৰীয়া জন্তু পাবলৈ নাই। কিন্তু নিশা বিপদত
পৰা কেঁচুৱাৰ দৰে এবিধ মাত ইয়াত প্ৰায়েই শুনিলে পোৱা যায়।
'লেমুৰ' বুলি এবিধ জন্তু ইয়াত আছে। ইঁত প্ৰায়েই গছৰ ওপৰত
থাকে। দৈবাৎহে বিশেষ প্ৰয়োজনত নামে। ইঁতে দিনত শোৱে
আৰু ৰাতি আহাৰ বিচাৰে। বান্দৰৰ দৰে গছৰ ডালে ডালে বগাই
জপিয়াই ফুৰি আনন্দ পায়। ইঁতৰ একোটা পৰিয়াল থাকে।
পৰিয়ালৰ ভিতৰত মিলা-প্ৰীতি বেছি। এইবিধ জন্তু ভদ্ৰ আৰু
মৰমীয়া। প্ৰথম দৃষ্টিত ইঁতক বান্দৰ যেন লাগে। কিন্তু মুখ-
বিলাক বান্দৰৰ দৰে নহয়। ইঁতৰ চকু দুটা ডাঙৰ আৰু ঘূৰণীয়া,
নাকটো কুকুৰৰ দৰে। নেজ ডাল কেৰ্কেটুৱাৰ নেজৰ নিচিনা।
এই লেমুৰ কেবাবিধৰো আছে। প্ৰত্যেক বিধৰে গাৰ বং বেলেগ

বেলেগ। কুকুৰতকৈ ইঁত আকৃতিত ডাঙৰ নহয়। সৰুবিলাক
একোটা মেকুৰীৰ সমান বুলিব পাৰি। এবিধ ডাঙৰ চৰায়ে ইয়াত
আছে। ইঁতৰ পাখি নাই। বেগাই দৌৰিব পাৰে। বাবৰপৰা
চৈধ্য ফুটলৈকে ওখ। ইঁতৰ এবিধক (Aepyornis) 'এপিঅৰ-
নিজ' বোলে। পুৰণি কালত হেল্পিপটামি এই জন্তুবিলাক
প্ৰায়েই বামত চৰি ফুৰিছিল। ইঁত ৬০৭০ ফুট পৰ্য্যন্ত দীঘল।

মাদাগাস্কাৰত স্থায়ীকৈ বাস কৰা আদিম বা নতুন মানুহবিলাক
'মালাগাচী' বুলি জনাজাত। বিশেষকৈ পুৰণি শ্ৰেণীৰ মালাগাচী
মইনাইঁতৰ আজি জীৱনে ৰূপ সলালে; এওঁলোকে কৰ্মব্যস্ত হৈ
পৰিল। পুৰণি ৰীতি-নীতি ভালেমান এৰিলে। পঢ়া-শুনাৰ
প্ৰতি আগ্ৰহ প্ৰতিদিনে বাঢ়ি আহিছে। সমগ্ৰ মালাগাচী দেশ গঠনত
আৰু আত্ম-প্ৰতিষ্ঠাত পৃথিৱীৰ অন্যান্য দেশৰ লগত খোজ মিলাই
অগ্ৰগতিৰ পথত আগবাঢ়িবলৈ মনোযোগ দিছে। সেয়েহে
আজিকালি মালাগাচী মইনাইঁতৰ মন, ভাব, আশা, আকাঙ্ক্ষা,
আবেগ, অনুভূতিবিলাক সৃষ্টিমুখী আৰু উন্নত। এওঁলোকে পুৰণি
কালিমাক নতুনৰ জোৱাবেবে ধুই নিকা কৰিব খোজে আৰু
তাকে কৰিবলৈ শিক্ষা গ্ৰহণৰ ব্ৰতৰে মালাগাচীৰ মইনাইঁত ব্ৰতী।



পাবস্ৱৰ শিশুবিলাকৰ কথা আজি তোমালোকক ক'। এইখন দেশক ইবাণ বুলিও জানা যায়। ইবাণ বা পাবস্ৱৰ দীঘলীয়া বুৰঞ্জী তোমালোকে ডাঙৰ হলে পঢ়িবলৈ পাবা। সাধুকথাৰ দৰে আচৰিত অথচ সঁচা কথা সেইখন দেশৰ বুৰঞ্জীত আছে। ডাঙৰ হলে পঢ়িবাইক। পঢ়িলে কোঁতুহল বাঢ়িব। কোঁতুহল বাঢ়িলে নজনা কথা জানিব পাৰিবা। নজনা কথা জানিবলৈ চেষ্টা কৰায়েই মানুহ জীৱনৰ প্ৰধান লক্ষ্য। সেই লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ চেষ্টা কৰিবাইক। তেতিয়াহে জীৱনে সাৰ্থকতা লাভ কৰিব।

পুৰণি কালত পাবস্ৱ এখন সমৃদ্ধিশালী দেশ আছিল। বৰ্তমান উদ্ধাৰ হোৱা ভগ্নাৱশেষবোৰে সেই কথা ফটফটীয়াকৈ প্ৰমাণ কৰে। আমাৰ গড়গাওঁ, তলাতল ঘৰ, বঙঘৰ, অগ্নিগড় আদিৰ দৰে ইবাণৰ অতীত সম্পদবোৰো অৱাক হৈ পৰি আছে। অজস্ৰ শিলাকুটিয়ে আমাক অতীত ইবাণৰ কথাৰ সোঁৱৰায়।

অলপ দিনৰ আগলৈকে ইবাণৰ ভাইটি-ভনীটিহঁতৰ মাজত এটা বিৰাট ব্যৱধান আছিল। সমাজ ব্যৱস্থাই ভাইটিহঁতক

ভনীটিহঁতৰপৰা নিলগ কৰি ৰাখিছিল। সেই সময়ত ভাইটিহঁত আছিল সমাজৰ সম্পদ আৰু ভনীটিহঁত আছিল একেখন সমাজৰে আঁহ। সেই কাৰণে ভাইটিহঁতৰ জন্মত মাক-দেউতাকে যিমান আনন্দ লাভ কৰিছিল, ভনীটিহঁতৰ জন্মত সেই আনন্দ পাওক চাৰি দুখহে পাইছিল।

এইখন দেশত প্ৰায় ছয় কি সাত বছৰলৈকে দেউতাকহঁতে ভাইটিহঁতৰ শিক্ষাৰ দায়িত্ব নিজৰ হাতত ৰাখিছিল। তাৰ পাছতহে শিক্ষকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছিল। প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ হলে এওঁলোকে নিয়মীয়াকৈ ধৰ্মগ্ৰন্থ কোৰাণ অধ্যয়ন কৰিব লগা হৈছিল। কোৰাণ অধ্যয়ন এওঁলোকৰ বাধ্যতামূলক শিক্ষা বুলি তেতিয়া ধৰি লোৱা হৈছিল। কোৰাণ অধ্যয়নৰ লগে লগে ফাৰ্চী সাহিত্য, বৰিতা, প্ৰৱন্ধ, বচনা আৰু ভাষাৰ আঁতি-গুৰি সম্বন্ধেও এওঁলোকে অধ্যয়ন কৰিব লগা হৈছিল। চিত্ৰকলা, নৃত্য-গীত আৰু বাগুৰুচি অনুযায়ী পঢ়াৰ ব্যৱস্থাও আছিল। সমৰ্থবান লোকসকলে ঘৰুৱা শিক্ষকৰদ্বাৰা শিশুক শিক্ষিত কৰি গঢ়ি তোলাৰ চেষ্টা কৰিছিল। শিক্ষা সাং কৰি সাধাৰণতে শিশুসকলে দেউতাকহঁতৰ ব্যৱসায়কে উৎকৃষ্ট বুলি গ্ৰহণ কৰিছিল।

ইয়াৰ ছোৱালীবিলাকৰ জীৱনো আছিল তেতিয়া বৈচিত্ৰপূৰ্ণ। বোখা নামৰ এবিধ কাপোৰ সকলো ভনীটিয়ে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিছিল। এই কাপোৰে তেওঁলোকক সম্পূৰ্ণকৈ আবৃত কৰি ৰাখে, কেৱল দেখা পাবৰ কাৰণে চকু দুটা অনাবৃত কৰি ৰাখে। আজি কালি এই প্ৰথা ক্ৰমে উঠি গৈছে।

অভিজাত পৰিয়ালবোৰে ছোৱালীবোৰৰো শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। কিন্তু এই ব্যৱস্থা সম্পূৰ্ণ ব্যক্তিগত। ঘৰুৱা শিক্ষকেই এই শিক্ষাৰ একমাত্ৰ নিৰ্ণয়ক। আমাৰ দেশৰ ভনীটিহঁতে স্কুল-কলেজত যি শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে সেই ধৰণৰ প্ৰায় একে শিক্ষাকে

ইয়াৰ ভনীটিহঁতে শিকে। আঠ বছৰ অতিবাহিত হোৱাৰ পাছত এইখন দেশৰ ভনীটিহঁতে দিনৰ সবহখিনি সময় ঘৰৰ ভিতৰুৱা কোঠাত কটাব লাগে। কাপোৰ চিলোৱা, কাপোৰ বোৱা, মিঠাই বনোৱা, পানীয় আহাৰ তৈয়াৰ কৰা আদি কামবোৰ এওঁলোকে ঘৰৰ ভিতৰতে মাকহঁতৰপৰা শিকি লয়। মাজে মাজে মাকহঁতৰ লগত এওঁলোক ঘৰৰ বাহিৰলৈও যায়। একেবাৰেই যে এওঁলোক বন্দিनीৰ দৰে থাকিব লাগে সেই কথা সঁচা নহয়। মুকলি ৰাজহুৱা ঠাইত গা-ধোৱা, লগৰ লগৰীৰ লগত খেলা, মনোৰম উদ্যান-বোৰত লগ-ভাত খোৱা আদি আনন্দদায়ক কামবোৰো এওঁলোকে কৰে। তেতিয়া এওঁলোক হয় বন্ধন-মুক্ত। পখিলাৰ দৰে এওঁলোকে উদ্যানৰ মাজত আনন্দত মতলীয়া হয়; খেলে, ধেমালি কৰে, গীত গায়, নাচে। তেতিয়া এওঁলোক হৈ পৰে উদ্যানৰ মাজৰ একোপাহি জকুমকীয়া ফুল। এনেকুৱা আনন্দত মতলীয়া হৈ পৰিবৰ সুবিধা পায় কেৱল অভিজাত পৰিয়ালৰ ভনীটিহঁতেহে। কৃষক পৰিয়ালৰ ভনীটিহঁতৰ জীৱন এওঁলোকতকৈ কঠিন। কামৰ মাজত কৃষক পৰিয়ালৰ ভনীটিহঁত বুৰ গৈ থাকে। আন কি খেলিবলৈ যাওঁতেও অনেক কৃষক পৰিয়ালৰ ভনীটিৰ পিঠিত থাকে কেঁচুৱাৰ বোজা। সেই কেঁচুৱাৰ বোজা লৈও তেওঁলোকে আনন্দত জপিয়াব পাৰে, নাচিব পাৰে আৰু গীতো গাব পাৰে; কষ্ট নেপায় বা আমনি অনুভৱ নকৰে। কাপোৰ বোৱা আৰু চিলাইৰ কামত এওঁলোক অধিক পটু। বিবিধ নক্সাৰে এওঁলোকে কাপোৰ বয়। নিপুণ শিপিনী হলেহে বিবাহ-কাৰ্য্য সুকলমে সমাধান হৈছিল বুলিও ক'ব পাৰি।

এইখন দেশৰ শিশুক তিনিটা শ্ৰেণীত বিভক্ত কৰিব পাৰি। নগৰীয়া শিশুবিলাক উন্নত আৰু আধুনিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত। এওঁলোকৰ তুলনাত গাঁৱলীয়া শিশুবিলাক ভালেমান পিছপৰা। গাঁৱলীয়া শিশুৰ মাজত নতুন আৰু আওপুৰণি প্ৰচলন দুয়োটাকে

একেলগে দেখা যায়। এওঁলোকে পুৰণিৰ প্ৰতি এটা আগ্ৰহ দেখুৱায় আৰু নতুনৰ প্ৰতিও আহ্বান জনায়। এই শিশুবিলাকৰ আবাস স্থান নতুন আৰু পুৰণিৰ ব'দ কাঁচলিত। এওঁলোকৰ বাহিৰে আৰু এক শ্ৰেণীৰ শিশু আছে। এই সকল অঘৰী। সময় আৰু সুবিধা বৃদ্ধি মাক-দেউতাকৰ লগে লগে এওঁলোক ইঠাইবপৰা সিঠাইলৈ ভ্ৰমণ কৰি ফুৰে।

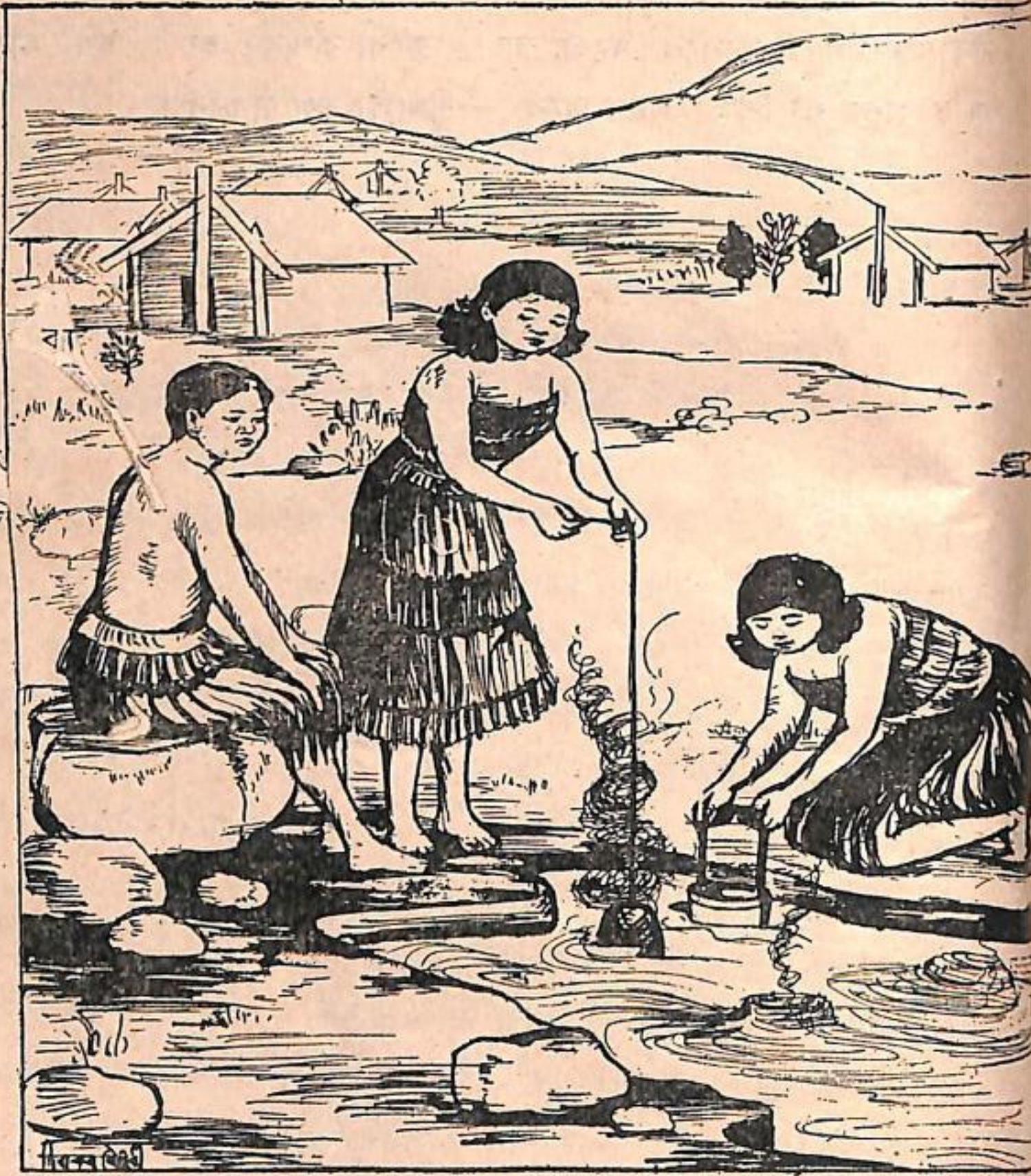
বৰ্তমান ইবাণ নতুন। পুৰণি বীতি-নীতিবিলাকৰ ভালেমান পৰিৱৰ্তন হৈছে। আধুনিক শিক্ষাই ইয়াত ভূমুকি মাৰিছে। নতুন নতুন বিদ্যালয় হৈছে। বাট-পথ হৈছে। হেজাৰ হেজাৰ মাইল বাপি বেল লাইন আৰু মটৰ গাড়ী চলিব পৰা বাট-পথ হৈছে। আচাৰ-ব্যৱহাৰবিলাকো সলনি হৈছে। পশ্চিমীয়া সভ্যতাৰে এওঁলোকে নিজক নতুনকৈ গঢ় দিছে। সেইবুলি পুৰণিক একেবাৰে এওঁলোকে জীৱনৰপৰা বহিষ্কাৰ কৰা নাই। নতুন আৰু পুৰণিৰ প্ৰয়োজনীয়খিনিৰে নতুন জীৱন গঠন কৰিছে। যদি কোনোবাই ৫০।৬০ বছৰৰ আগৰ ইবাণক এবাৰ পৰিষ্কাৰকৈ চাই ল'ব খোজে তেনেহলে তেওঁ ইবাণৰ ঘোকোট গাওঁ এখনলৈ নাইবা অঘৰীসকলৰ মাজলৈ গলেই হ'ব। আধুনিক ইবাণত পুৰণিৰ চিত্ৰ নাই।

ইবাণৰ প্ৰাকৃতিক দৃশ্য মনোৰম। কোনো কোনো পাহাৰৰ উচ্চতা ২০,০০০ ফুট পৰ্য্যন্ত। তেহবাণৰ তেনেই কাষতে থকা ডামভাও পাহাৰৰ শৃঙ্গ মনোৰম। সৰু সৰু নৈ আৰু কাম্পিয়ানৰ উপকূলৰ উপকণ্ঠৰ মনোৰম দৃশ্য উপভোগ্য। বাস্তৱিকতে কাম্পিয়ানৰ ঠাইবোৰ উৰ্বৰা আৰু শস্য-শ্যামলা। নেমু, সুমথিৰা আদি বিভিন্ন ধৰণৰ ফল লেখত ল'ব পাৰি। খনিজ সম্পদতো এই দেশ চহকী। কয়লা, লো, টিং, তেল আদিও এইখন দেশত প্ৰচুৰ পৰিমাণে পোৱা যায়।

আজিৰ ইবাণক প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যই, খনিজ আৰু কৃষিজাত

সম্পদে, অতীজৰ ঐতিহ্যপূৰ্ণ বুৰঞ্জীয়ে অনুপ্ৰেৰণা দিছে। সেয়েহে লাখ লাখ শিশুৰ জীৱন হৈ পৰিছে কৰ্মমুখী আৰু জ্ঞান পিপাসু। পাৰশ্বৰ শিশুৱে আজি বিচাৰিছে আত্ম-প্ৰতিষ্ঠাৰ পথ। ভাৰ্টি-ভাৰ্টিতৰ মাজৰ ব্যৱধান আঁতৰি গৈছে। ভাৰ্টি-ভাৰ্টিতে আজিৰ ইবাণত মুকলি মনেৰে খেলে, স্ফুৰ্ত্তি কৰে, কৰ্মৰত হয়। তেওঁলোকে কচি অনুযায়ী শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে;—শৃঙ্খলা ভঙ্গ নকৰে।





সাগৰৰ মাজত থকা এখন সুন্দৰ সৰু দেশ। এই দেশখন সৰু-বৰ কেইটামান দ্বীপৰ সমষ্টি। চাৰিওফালে পাবহীন সাগৰ। সাগৰ পানীত আকাশৰ নীলা ৰং নিৰ্তো লাগিয়েই থাকে। বিজুলীৰ ফাকে ফাকে চকোৱা চৰাই উৰি ফুৰাৰ দৰে সাগৰৰ চৌ, জোৱাৰ আৰু ভাটাক বাগি দি পলোৱা মাছমৰীয়া, নাওবোৰ, জাহাজবোৰ, মানুহবোৰ সঁচাকৈয়ে আচৰিত। দিগন্ত বিয়পা সাগৰৰ বুকু ফালি অহা-যোৱা কৰা জাহাজবোৰ চাই বাস্তৱিকতে মুগ্ধ নহৈ নোৱাৰি। এইখন দেশৰ সৌন্দৰ্য্যৰ অন্ত নাই। সেই সৌন্দৰ্য্যৰ অন্তহীন দেশখনেই হৈছে নিউজিলেণ্ড। নিউজিলেণ্ডৰ মইনাহ'তৰ কথাৰ আজি তোমালোকক ক'ব খুজিছোঁ।

অষ্ট্ৰেলিয়াৰ চিড্‌নি বন্দৰৰপৰা দক্ষিণ পূবে বাৰ শ মাইল দূৰত এই দেশখন। বহুকাল সভ্য জগতে এই দেশখনৰ অস্তিত্বৰ বিষয়ে একো নেজানিছিল। অষ্ট্ৰেলিয়া আৱিষ্কাৰ কৰি আকৌ কেপ্তেইন কুকে সাগৰ যাত্ৰা কৰি গৈ থাকোঁতে হঠাৎ গৈ নিউজিলেণ্ড দেশখন পালে। কেপ্তেইন কুকেই প্ৰথম নিউজিলেণ্ডৰ মাটিত ভৰি দিয়া ইউৰোপীয় মানুহ।

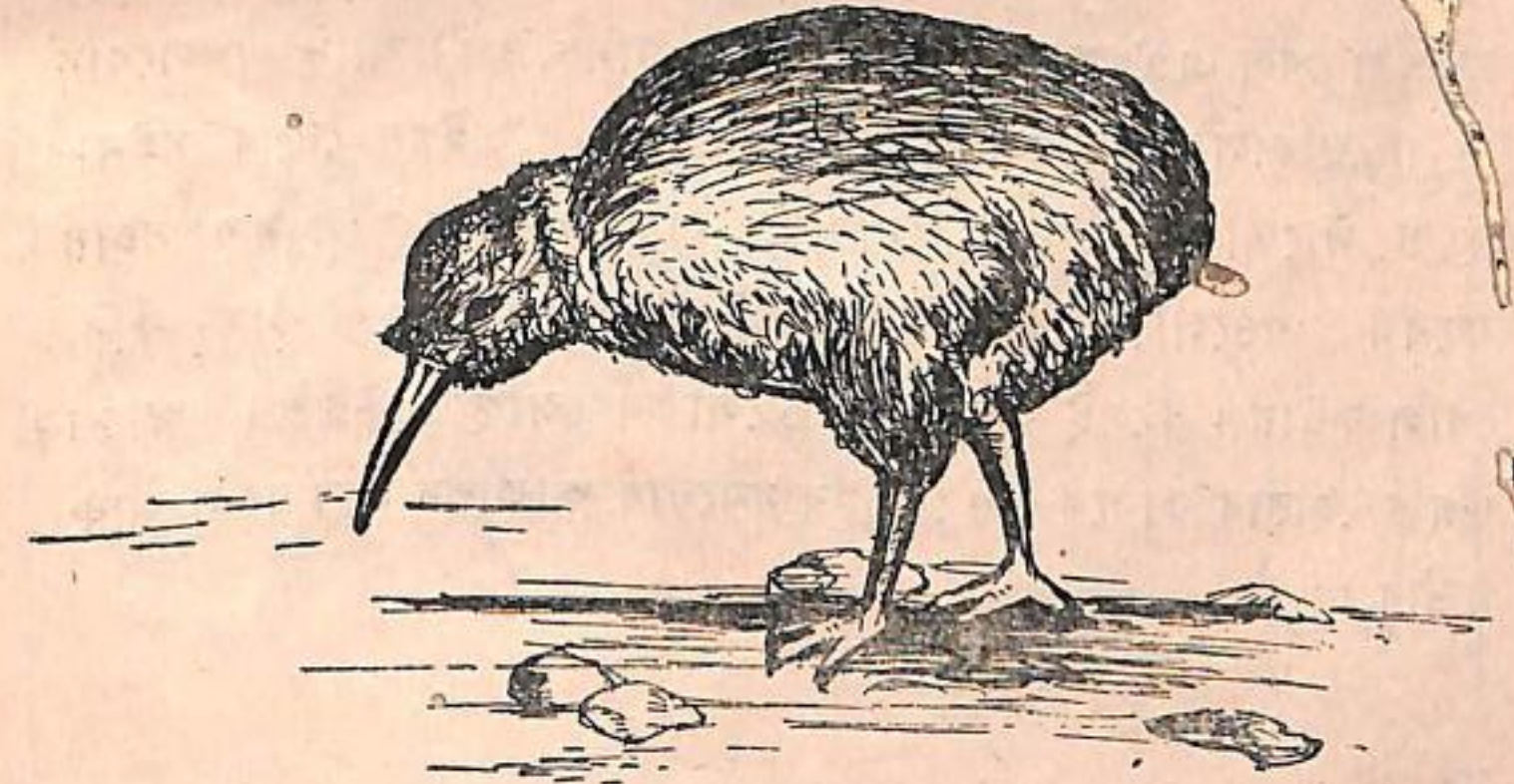
এই দেশখনত বাস কৰা আদিম লোকসকল প্রশান্ত মহাসাগৰীয় দ্বীপবপৰা অহা বুলি ঠাৱৰ কৰা হৈছে। এওঁলোকক মাৰবি বোলে। মাৰবিসকলৰ পূৰ্বে নিউজিলেণ্ডত মানুহৰ বসতি নাছিল। মাৰবি লোকসকলৰ গাৰ বৰণ ক'লা, বুকু ডাঠ, সাহসী আৰু যুদ্ধ প্ৰিয়। তেওঁলোকে নিজৰ স্বাধীনতা বক্ষা কৰিবৰ কাৰণে বগা চামৰাৰ পমুৱা বা বণিকসকলৰ লগত সাহসেৰে যুদ্ধ কৰিছিল। কিন্তু সেই যুদ্ধত মাৰবিসকল হাবিল।

এই দেশখনত চোঁচা আৰু গৰম পানীৰ উঁহ ভালেমান আছে। চোঁচা পানীৰ উঁহবিলাকত মাৰবিসকলে মাছ ধৰে, গৰম পানীৰ উঁহত বাই মাছ সিজাই খায়। গৰম পানীৰ উঁহবিলাক কাপোৰ ধোৱা আৰু খাদ্য তৈয়াৰ কৰা কামত ব্যৱহাৰ কৰে। আহাৰ খোৱা সৰিলো কাম মাৰবিসকলে ঘৰৰ বাহিৰত কৰে। প্ৰায় সবহ ভাগ কিনিছে (মাৰবি) গাওঁ অঞ্চলত বাস কৰে। এওঁলোকৰ গাওঁবোৰক "পাহং" বোলে। ঘৰবোৰ দীঘলকৈ সাজি লয়। এই ঘৰবোৰ সাজে পাইন গছৰ খুটা পুতি আৰু ঘাঁহ বনেৰে ওপৰখন ঢাকি। ঘৰৰ খুটা আৰু ছোৱাত ছবি আঁকা আৰু নক্সা কটা কামত এওঁলোক বৰ পাকৈত। বহুকালৰ আগতে এওঁলোকে মুখত লেখনীৰে কিবা-কিবি লিখি বা আঁকি লৈছিল। আজিকালি সেই অভ্যাস এৰি দিলে। গান গোৱা, নচা, বাজনা বজোৱা আৰু খেল খেলা কামত এওঁলোক পাৰ্গত। ছোৱালীবিলাকে ধুনীয়া বুটা তোলা কঠ বয়, বাস্কেট সাজে। চিলাইৰ কামো মাৰবি তিৰোতাসকলে কৰে নিপুণকৈ।

আজিকালি বগা চামৰাৰ মানুহবিলাকৰ লগত মাৰবিসকলৰ বিৰোধ ভাৱ নাই। পৰস্পৰৰ মাজত সমিল-মিল হৈ তেওঁলোকে দেশখনৰ উন্নতি সাধনত মনোযোগ দিছে। মাৰবিসকলে দেশ শাসন আৰু গঠনত বিশেষভাৱে অংশ গ্ৰহণ কৰিছে। সেয়েহে আজিকালি মাৰবিসকলো পৃথিৱীৰ সভ্য জাতিৰ লোকসকলৰ লেখত

পৰে। বগা চামৰাৰ লোকসকল নিউজিলেণ্ডলৈ অহাৰপৰা দেশখনে নতুন ৰূপ ললে। গাওঁ আৰু নগৰ প্ৰায় সকলোবোৰতে নানান ধৰণৰ শিক্ষানুষ্ঠান আৰু শিল্পানুষ্ঠান গঢ়ি উঠিল। এইখন দেশৰ মইনাইতে আজিকালি শিক্ষানুষ্ঠানবিলাকত নতুন নতুন বিষয়ৰ বিজ্ঞানসন্মত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছে। ইয়াৰ ফলত দেশখনলৈ বহুমুখী প্ৰতিভা আহিছে। এওঁলোকে শিল্পানুষ্ঠানবিলাকত কাম কৰি দেশখনৰ সমৃদ্ধি বৃদ্ধি কৰিছে। বিশেষকৈ মইনাইতে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে শিক্ষানুষ্ঠানত আৰু তাক কাৰ্য্যকৰী কৰে অভিভাৱকৰ লগত কৰ্মক্ষেত্ৰত।

দক্ষিণ নিউজিলেণ্ডত তুষাৰ নৈ, বৰফেৰে আগুৱা আঁঠুগিৰি, সৰু-বৰ জলপ্ৰপাত, বৰফ-বগা মুকলি পথাৰ, হাবি আৰু গিৰি পথ আছে। এইবোৰে দেশখনক সুন্দৰ আৰু মনোৰম কৰি তুলিছে।



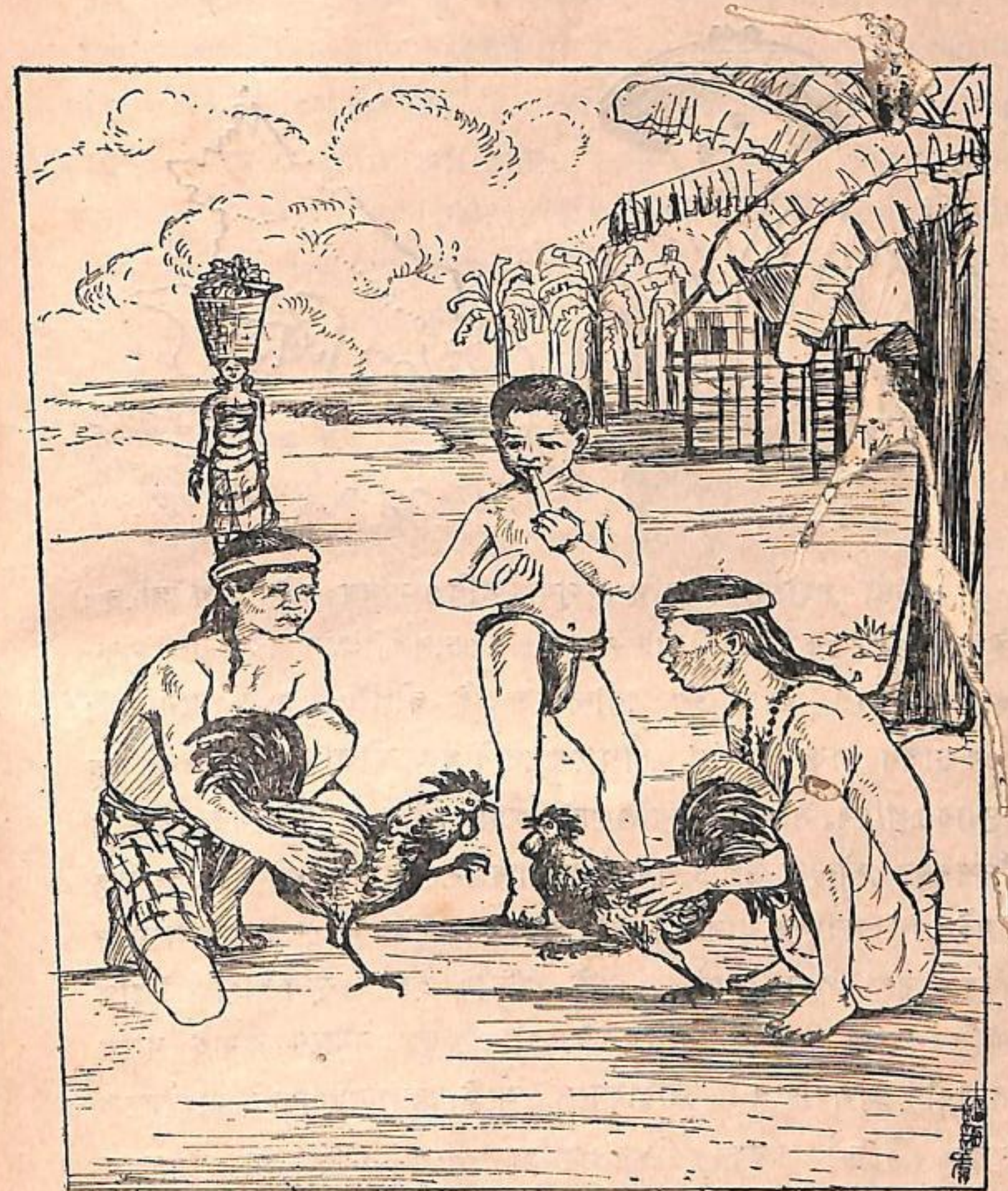
কিৰি চৰাই

ইয়াত কৰাৰি (Kauri Pines) পাইন গছো আছে। এই গছবোৰ ১৫০ ফুটলৈকে ওখ হয়। জাহাজ তৈয়াৰ কৰা আৰু মূল্যবান গম্ এঠা উলিওৱা কামত এই গছবোৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। ইয়াৰ হাবিত এবিধ আচৰিত ধৰণৰ ডাঙৰ চৰাই আছে। এই চৰাইবোৰৰ ডেউকা

আক কাণ নাই। ইহঁত বেগাই দৌৰিব পাৰে। এই চৰাইবোৰক 'কিৰি' (Kiwi) চৰাই বোলে।

উনিজিলেণ্ডৰ দ্বীপবোৰক গৰম পানীৰ উঁহ জিলা বোলে। ইয়াৰ বিলাকৰপৰা অনবৰত ধোঁৱা ওলাই থকা দেখিবলৈ পোৱা হয়। কেতিয়াবা এই ধোঁৱাবোৰে বামধেনুৰ বং লয়। ইয়াৰ দ্বীপবোৰত থকা এবিধ গছৰপৰা ঝাঁহীয়া সূতা 'ফ্লেক্স' (Flax) বাহিব কৰি নানা কামত খটোৱা হয়। আমাৰ দেশৰ বজাবত ওলোৱা লিনেন কাপোৰ এই ফ্লেক্সৰপৰা তৈয়াৰ কৰে।

নিজিলেণ্ডৰ স্কুলবিলাক উন্নত ধৰণৰ। আমাৰ পাঠ্য-তালি বালগত তেওঁলোকৰ পাঠ্য তালিকা প্ৰায় একে। স্কুল-ঘৰবিলাকৰ সন্মুখত একোখন মনোৰম উঠান থাকে। কণ কণ মইনাইতে আজৰি পৰত ইয়াত ওমলে, লুকা-ভাকু খেলে। আকৌ স্কুলবিলাকৰ কাষতে থকা খেল-পথাৰত মইনাইতে ফুটবল খেলে। ফুটবল খেল এওঁলোকৰ বৰ প্ৰিয়। টেনিচ, হকী আদি খেলবোৰ শ'ৰা-ছোৱালী দুয়ো শ্ৰেণীৰ মইনাই খেলে। এইখন দেশৰ মইনাইতে সাঁতোৰে, ঘোঁৰা দৌবায়, মাক-দেউতাকক কামত সহায় কৰে। এওঁলোকে বেছি সময় মুকলি আকাশৰ তলত কাম কৰি, খেলি কটায়। সেই কাৰণে তেওঁলোকৰ স্বাস্থ্য উন্নত। স্বাস্থ্য উন্নত হোৱাৰ কাৰণে এওঁলোকৰ মনবোৰ আকাশৰ দৰে বহল আৰু গভীৰ।





ব্ৰিটিছা মহাদেশৰ দক্ষিণ পূবত বৰ্ণিও নামৰ এটা দ্বীপ আছে। ইয়াৰ চাৰিওফালে বিৰাট সাগৰ। ওচৰে-পাঁজৰে কিছুমান সৰু-ডাঙৰ দ্বীপ। প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যত এই দ্বীপটো অতি মনোৰম। খ-চাপৰ পৰ্বত মালা, চৌপাশে ঘেৰি থকা নীলা সাগৰ, জিক্-মিক্ সূৰ্য্যৰ পোহৰ, সাগৰৰ প্ৰকাণ্ড ঢৌ আৰু নানা ধৰণৰ গছ-গছনিৰে দেশখনৰ সৌন্দৰ্য্য উপচি পৰা। দেখাত দেশখন মনোৰম সঁচা,—কিন্তু সেইবুলি বসবাসৰ কাৰণে সিমান স্বাস্থ্যকৰ নহয়। দেশখনৰ মাজেদি বিষুব বেখা পাৰ হৈছে। সেই কাৰণে ইয়াত সূৰ্য্য-ৰশ্মিৰ উত্তাপ অতি প্ৰবল। সেই তাপৰ উষ্ণতা কিছু পৰিমাণে কমাই ৰাখে সাগৰীয় জলবায়ুৱে। সাধাৰণতে অক্টোবৰৰপৰা মাৰ্চ মাহলৈকে বৰষুণ দিয়ে। বৰষুণ দিয়ে অবিৰলভাৱে, কিন্তু বৰষুণ এবাৰ পাছতে সেইদৰে সূৰ্য্যৰ তাপো আহে তীব্ৰভাৱে। ফলত বৰষুণৰ পানীবোৰ শুকুৱাই নিয়ে সোনকালে। সূৰ্য্যৰ তাপৰ পৰিমাণ বেছি কাৰণে এইখন দেশক সূৰ্য্য-ৰশ্মিৰ দেশো বোলা হয়।

ইয়াৰ প্ৰকৃতিৰ যেনেকৈ এটা সুকীয়া বৈশিষ্ট্য আছে, সেইদৰে

ইয়াৰ মইনাই তৰো! সুকীয়া বৈশিষ্ট্য নোহোৱা নহয়। আমাতকৈ এওঁলোকৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, মাত-কথা, আহাৰ-বিহাৰ বেলেগ। অকল আমাৰ লগতহে যে বেলেগ তেনে নহয়—তেওঁলোকৰ মাজতো আচাৰ-বিচাৰ, ব্যৱহাৰ আদিৰ সমূলি মিল নাই। এওঁলোকৰ মাজত জাতি-উপজাতি ভালেমান। সেই কাৰণেহে ইয়াক এখন বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ দেশ বুলি কোৱা হৈছে। মালয়ৰ ভাষাৰ লগত তেওঁলোকৰ ভাষাৰ সাদৃশ্য আছে।

উত্তৰ বৰ্ণিওৰ মইনাইতে দিনৰ দিনটো সাগৰৰ পাৰতে কটায়। সাগৰৰ পাৰত এওঁলোকে অসীম তৃপ্তি অনুভৱ কৰে। সেই কাৰণে মাছ মৰা, নাও সজা, নৈত সাঁতোৰা, নাও খেল কৰা ইত্যাদি কামত এওঁলোক বৰ পাকৈত।

অলপ দিনৰ আগলৈকে ইয়াৰ সাগৰৰ পাৰত বাস কৰা উপজাতিৰ লোকসকলে নিজ নিজ এলেকা লৈ খোৱা-কামোৰা কৰিছিল। মানুহে মানুহক মাৰিছিল, ঘৰত জুই জ্বলাই দিছিল, নিষ্ঠুৰভাৱে ইটো দলে সিটো দলক অত্যাচাৰ কৰিছিল। আজিকালি সেই খোৱা-কামোৰা নাই।

ইয়াৰ নদীবিলাকত ডাঙৰ ডাঙৰ ঘৰিয়াল আছে। কেতিয়াবা কেতিয়াবা পানীত খেলি থকা মইনাইতক ঘৰিয়ালে ধৰি খায়। তথাপিহে এওঁলোকে ঘৰিয়ালৰ ভয়ত পানীত খেলিবলৈ নেৰে মৃত্যুলৈ এওঁলোকৰ ভয় কম। ওখ গৰাৰপৰা নদীত জপিওৱা, খৰবাগৰ মৰা, চিলনি সাঁতোৰ দিয়া, নাও খেলা আদি ধেমালিবোৰ এওঁলোকে কৰিয়েই থাকে।

এওঁলোকে নিতৌ বাস কৰা ঘৰবিলাক দীঘল আৰু ঠেক। একোটা ঘৰতে এখন গাঁৱৰ মানুহে বাস কৰে। ঘৰটোত ভালেমান কোঠা থাকে। কোঠাবিলাকৰ মুখে মুখে একোখনকৈ ছুৱাৰ থাকে। সন্মুখৰ পিনে একোখন আগচালিও দি লয়। ঘৰৰ এটা মূৰত ডাঙৰ কোঠা এটাত গাওঁখনৰ মুখিয়াল লোকজন থাকে।

ছবছৰ পূৰ্ব হোৱাৰ পাছতহে ইয়াৰ মইনাইঁত স্কুললৈ যায়। ঘৰৰপৰা স্কুলৰ দূৰত্বও ভালমান। ছাত্ৰ অৱস্থাত এওঁলোকে থাকি পোছাক গ্ৰহণ কৰে। ইয়াৰ মইনাইঁতে সৰু জাপিৰ দৰে এবিধ টুপী ব্যৱহাৰ কৰে। ব'দ আৰু বৰষুণৰপৰা এই টুপীয়ে তেওঁলোকক বক্ষা কৰে।

মালয় জাতিৰ মইনাইঁতৰ নম্ৰতা আৰু ভদ্ৰতা মন কৰিবলগীয়া। এই নম্ৰতা আৰু ভদ্ৰতা তেওঁলোকে মাক-দেউতাকহঁতৰপৰা শিকে। আলহীয়া এওঁলোকে তুৱান বোলে। কোনো মানুহৰ ঘৰলৈ তুৱান আহিলে হস্তই কয় 'যদি অনুগ্ৰহ কৰি তুৱান খন্তেক বহে, তেনেহলে তুৱান বাৰ্য্যই তুৱানক খাবৰ কাৰণে কিবা আনি দিব।' এনেকুৱা আতিথ্য মালয় জাতিৰ লোকৰ বাহিৰে আনত পাবলৈ নাই।

পৰ্বতীয়া ঠাইনা আৰু ভৈয়ামৰ মইনাৰ মাজতো অমিল। জন্তু চৰোৱা, খাবলৈ গছৰ গুটি বিচাৰি অনা আদি কামতে পৰ্বতীয়া মইনাইঁতক ব্যস্ত হৈ থকা দেখা যায়। ধপাত, ধান আদি বিভিন্ন ধাৰণৰ পৰ্বতীয়া খেতিত ইয়াৰ মইনাইঁতে মাক-দেউতাকক সহায় কৰে। নিজৰাৰ মুখত মাছ ধৰে। কামৰ মাজত এওঁলোক বুৰ গৈ থাকে। খেলৰ সময় নায়েই। পৰ্বতীয়া লুংলুঙীয়া বাটেই এওঁলোকৰ ঘাই আলি। ইয়াত যান-বাহন অচল। কাম কৰি কৰি ভাগৰি পৰিলে এওঁলোকে তাপি (Tapai) নামৰ এবিধ পনীয়া দ্ৰব্য খায়। দাঁতবিলাকত ক'লা বঙ সানি লয়। সেইদৰে ওঁঠত বঙা বঙ সানি লোৱা এওঁলোকৰ অভ্যাস। তেনে কৰি এওঁলোকে নিজকে গুৱনি হোৱা বুলি ভাবে। পৰ্বতীয়া ঠাইবিলাক অত্যন্ত চোঁচ। বনৰীয়া জন্তুৱে চোং সলোৱাৰ দৰে এওঁলোকেও প্ৰায়েই থকা ঠাই সলাই থাকে। মাজে মাজে ভোজ-ভাত খাই এওঁলোকে একোটা উৎসৱ পাতে। তেতিয়া এওঁলোকে নিজকে পাহৰি নাচে, গীত গায় আৰু বাদ্য বজাই মতলীয়া হৈ পৰে।

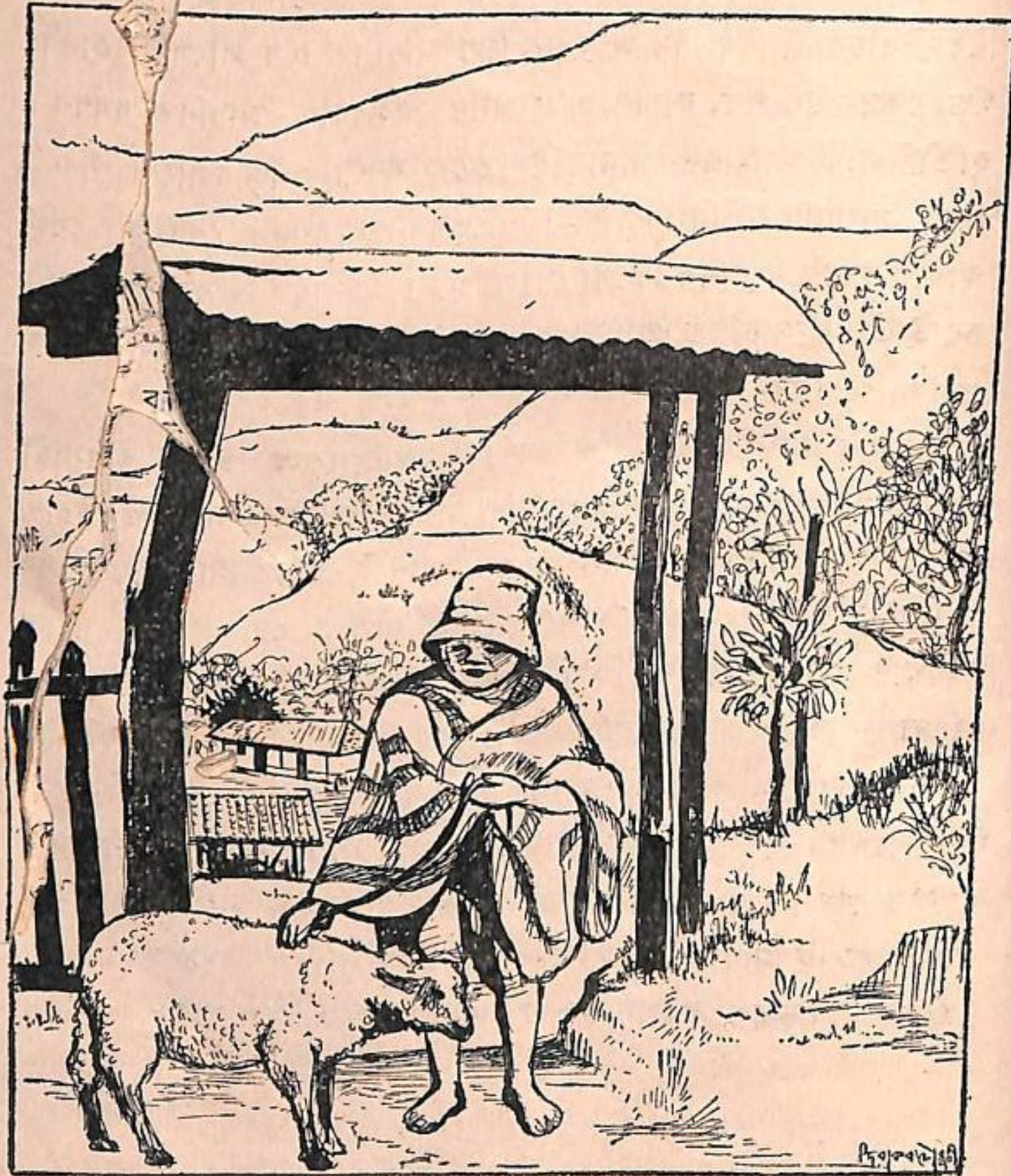
ইয়াত মানুহবিলাকে একোটা দল বান্ধি থাকে। নিজৰ দলৰ

বাহিৰে আনৰ দলৰ লগত ব্যৱহাৰিক জীৱনৰ একো মিল নাই।

এইখন দেশ আচৰিত আৰু বিস্ময়জনক বনৰীয়া জন্তুৰ ভৰা। বিধ বিধ চৰাই, বিধ বিধ জন্তু দেখিলে আচৰিত হ'ব লাগে। হাতী, গঁড়, তেস্তাছুৱা, পহু, বান্দৰ, ম'হ আদি জন্তুবোৰ আচৰিত ধৰণৰ। হাতীবিলাক আকাৰত আমাৰ ইয়াতকৈ সৰু। গঁড়বিলাকো সৰু; কিন্তু সাংঘাতিক বিপদজনক। দেশখনত বান্দৰ বেছি। সেই কাৰণে ইয়াক বান্দৰৰ দেশো বোলা হয়। চৰাইৰ ভিতৰত লাজুকী চৰাই এবিধ আচৰিত প্ৰাণী। ওবাংওটাংবিলাকে ওখ গাৰ তলত ঘৰ সাজি থাকে।

ইয়াৰ নগৰবিলাক সৰু সৰু। চীনা সকল ইয়াৰ ব্যৱসায়ী জাতি। বিশেষকৈ ইউৰোপীয় ভালেমান জাতিৰ মানুহেও ইয়াত আজিকালি বসবাস কৰে। জাপানী মানুহো ইয়াত আছে। ইয়াৰ ব্যৱসায় ইংৰাজবিলাকৰ একচেতীয়া। ধপাত খেতি আৰু বাৰৰ কাৰণে দেশখন বেছি বিখ্যাত। আধুনিক প্ৰণালীত কিছুমান বিদ্যালয় আজিকালি ইয়াত গঢ়ি উঠিছে। গাওঁ আৰু পৰ্বতীয়া লোকসকলে আজিকালিও নগৰত বাস কৰিবলৈ ভাল নেপায়।

এইখন দেশত সাগৰৰ পাৰত ওমলা শিশু আছে। পৰ্বতীয়া টিঙত ধেমালি কৰা শিশু আছে, নগৰত গীত গাই নাচি, আধুনিক বাদ্য বজাই আনন্দত মতলীয়া হোৱা শিশু আছে। মুঠতে মানুহৰ জীৱনৰ বিচিত্ৰতা এইখন দেশত হাড়ে-হিমজুৱে উপলব্ধি কৰিব পাৰি।



এণ্ডিজৰ শিশু

দক্ষিণ আমেৰিকাৰ পশ্চিম ফালে প্ৰশান্ত মহাসাগৰৰ উপকূলত পাঁচ হাজাৰ মাইল ব্যাপি থকা পৰ্বতমালাই হৈছে এণ্ডিজ। এণ্ডিজৰ শিশু বুলি কওঁতে তোমালোকক অকল কলম্বিয়া আৰু ইকুৱেডৰৰ মইনাইতৰ কথাহে কম। কলম্বিয়া আৰু ইকুৱেডৰ এই দুইখন দেশেই এণ্ডিজ পৰ্বতমালাৰ ভিতৰুৱা।

দক্ষিণ আমেৰিকাৰ দক্ষিণত কেপৰ্ণ এটা সৰু দ্বীপ। এই দ্বীপটোৰপৰা ক্ৰমে পশ্চিম উপকূলেদি উত্তৰৰ ফালে আগুৱাই আহিলে দুই খলপীয়া ঘৰৰ খটখটিত উঠাৰ দৰে এণ্ডিজৰ খলপে-খলপে উচ্চৰপৰা উচ্চতৰ অংশলৈ উঠি আহিব লাগিব। এই পৰ্বতৰ যিটো আটাইতকৈ বৃহত্তম অংশ সেইখিনিতে ই কেবাটাও শাৰীত বিভক্ত হৈছে। এই শাৰীবিলাকৰ দাঁতিয়ে দাঁতিয়ে উপত্যকা আৰু সেই উপত্যকাসমূহেদি সৰু-বৰ জান-জুৰি কিছুমান বাগৰি আহি আমাজান নদীত পৰিছেহি। আমাজান পৃথিৱীৰ ভিতৰতে এখন বহল নদী। ইকুৱেডৰ আৰু কলম্বিয়াকে আমাজান নদীৰ উপত্যকাৰ স্থল বুলি কোৱা হয়। এই দুয়োখন দেশৰ পৰ্বতমালাৰ আটাইতকৈ ওখ শৃঙ্গবোৰ গোটেই বছৰ জুৰি বৰফেৰে ঢক্‌ঢকীয়া

বগা হৈ থাকে। গছৰ ডালবিলাকত বগা বগা বৰফবিলাক গুটি লগাদি থলমি থাকে। প্ৰথম সূৰ্য্যোদয়ৰ সময়ত এই বৰফবিলাক চিকিৰি এই উঠা দৃশ্য নেচাই নোৱাৰি। ইকুৱেডৰ আৰু কলম্বিয়াৰ মইনাই ত এই সুন্দৰ দৃশ্য প্ৰাণভৰি উপভোগ কৰে। এবিধ বিশেষ ধৰণৰ জাতা পিন্ধি ইয়াৰ মইনাইতে বৰফৰ ওপৰত খেলে, দৌৰে।

কলম্বিয়াত এণ্ডিজ পৰ্বত প্ৰধানকৈ সমান্তৰালভাৱে তিনি শাৰী বিভক্ত হৈছে। এই শাৰীকেইটাক পূব, মধ্য আৰু পশ্চিম বুলি জনা যায়। মধ্য আৰু পশ্চিমৰ কুকা নদীৰ মনোমোহা উপত্যকা সুন্দৰ আৰু মনোৰম। পূব আৰু মধ্য অঞ্চলটো প্ৰায় গোটা দেশখন জোৰা। কলম্বিয়া দেশখনৰ এফালে কেৰিবিয়ান সাগৰ আৰু আনফালে প্ৰশান্ত মহাসাগৰ। এই দুয়োখন সাগৰে দেশখনৰ জলবায়ু মিঠা কৰি ৰাখিছে। পূব কলম্বিয়াত বগোটা ৮,৬০০ ফুট ওখ। ইয়াৰ দৃশ্য অতি মনোমোহা।

এইখন দেশৰ মইনাইতে ক'লা বঙৰ পেণ্ট পিন্ধে, কোমল উল-সূতাৰে কৰা "কৰানা" নামৰ এবিধ বৰ্গক্ষেত্ৰাকাৰ আচলীয়া কাপোৰ ব্যৱহাৰ কৰে। ইয়াৰ মইনাইতে "পানামা হেট" নামৰ এবিধ টুপী পিন্ধে। এওঁলোকৰ বচি বন্ধা ফানটি বা চেণ্ডেলবোৰক "অলপেৰাগেটাচ" বোলে। বগোটা নামৰ ঠাইখন এই দেশৰ শিক্ষাৰ কেন্দ্ৰ। ইয়াত লাখ লাখ মইনাই শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে। শিক্ষিত মানুহবিলাকেৰে আৰু মইনাইতেৰে বগোটা নগৰখন ঠাহ খাই আছে। সেইকাৰণে এই নগৰখনক "বুদ্ধিজীৱী জীৱনৰ দেশ" বুলিও জনা যায়। ট্ৰাম গাড়ী, ইলেকট্ৰিক লাইট, টেলিফোন আৰু অগাধ আধুনিক জীৱনৰ ফেচন কৰা বস্তুবোৰৰ পৰিৱৰ্ত্তে এই মনোমুগ্ধকৰ নগৰখনত এবিধ বিশেষ ধৰণৰ মানী বা-বতাহ আছে বুলিব পাৰি। বগোটাৰ মইনাইতে জ্ঞান-পোহৰৰ চিকাৰ কৰিবলৈহে শিকে। এইখন দেশৰ গৌৰৱময় অতীত ইতিহাস আছে। সেইবোৰ তোমালোক ডাঙৰ

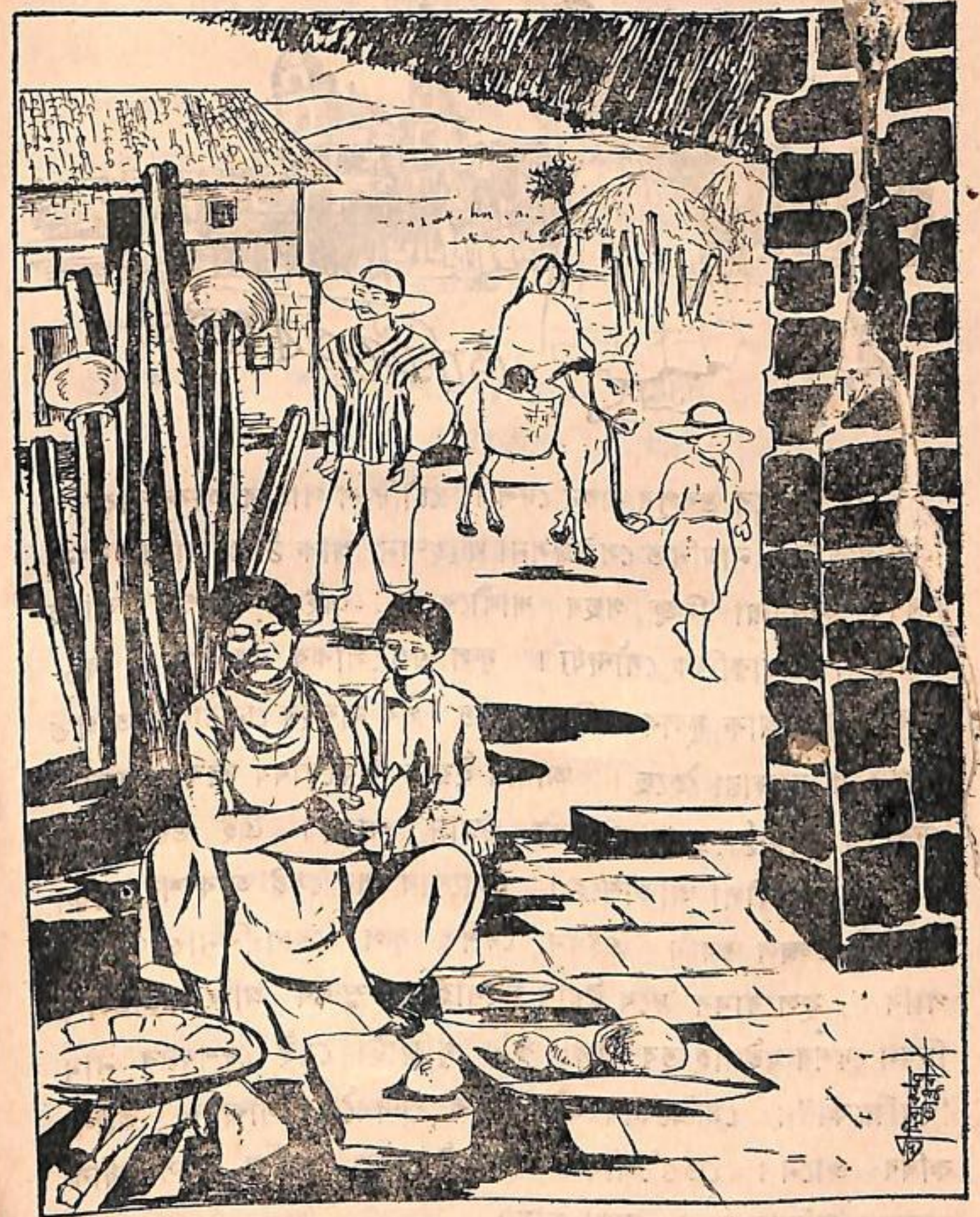
হলে পঢ়িবলৈ পাবা। কলম্বিয়াৰ সৰহ সংখ্যক মানুহে এণ্ডিজৰ ওখ পৰ্বতীয়া অঞ্চলত বাস কৰিহে ভাল পায়।

কৃষি আৰু খনিজ সম্পদত দেশখন চহকী। কফি উৎপাদনত কলম্বিয়া পৃথিৱীৰ ভিতৰত দ্বিতীয়। ইয়াত যথেষ্ট পৰিমাণে বৰফৰ খেতি হয়। নতুন নতুন উদ্যোগ আৰু শিল্পানুষ্ঠান ভালেমান সৰু-বৰ নগৰবোৰত আজিকালি গঢ়ি উঠিছে। এই পৰ্বতীয়া দেশখনত জলপথেই ঘাই পথ। আজিকালি পৰ্বত-পাহাৰ কাটি বেৰ আৰু মটৰৰ কাৰণে নতুন নতুন পথ তৈয়াৰ কৰা হৈছে। টেকনিক কলকজা আৰু উদ্যোগবিলাকৰে কলম্বিয়া আজিকালি গুৰুতম হৈ থাকে। ইয়াৰ নদীবিলাকৰ বালিত সোণৰ চেকুৰা পোৱা যায়। প্লেটিনাম ধাতুৰ উৎপাদন উল্লেখযোগ্য। কয়লা আৰু তেল এইখন দেশৰ মাটিৰ তলত ভালেমান আছে। সেইবোৰ বৰ্ত্তমান উদ্ধাৰ কৰাও হৈছে।

প্ৰকৃতিৰ পৰিৱেশে দেশখনৰ মইনাইতক নৌ-বিদ্যা আৰু পাহাৰ বগোৱাত বেছি পাকৈত কৰি তুলিছে। লগে লগে বিজ্ঞানৰ চৰ্চ্চাত ইয়াৰ মইনাইতে মনোযোগ দিছে।

বগোটাৰ দৰে এণ্ডিজৰ উচ্চ অংশত অৱস্থিত কুইটো ইকুৱেডৰৰ উল্লেখযোগ্য নগৰ। ইকুৱেডৰৰ অধিবাসীসকলক "কাৰা ভাৰতীয়" বুলি জনা যায়। ইয়াৰ মইনাইতে খেতি-পথাৰলৈ গৈ মাক-দেউতাকহঁতৰ লগত কাম কৰে, খৰাহি সাজে, বচী পকায়ে, উলসূতা গোঠে, ভেঁৰাৰ নোমেৰে কাপোৰ বয়। এইবিলাক শিক্ষা তেওঁলোকে উপৰিপুৰুষ সকলৰপৰা পোৱা। এওঁলোকে কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰিব পাৰে। ইয়াৰ মইনাইতে স্পেনিচ ভাষা জানিলেও নিজৰ ভাষাৰেহে কথা কয়। আনৰ ভাষা তেওঁলোকে শিকে, নিজৰ ভাষা ব্যৱহাৰ কৰে। এওঁলোক কলম্বিয়াৰ মইনাইততকৈ ভালেমান বিষয়ত পিছপৰা বুলিব পাৰি। সেই কাৰণে এইখন দেশৰ বৰ্ত্তমান দায়িত্বপূৰ্ণ নেতাসকলে এই কথা

বাককৈ উপলব্ধি কৰিছে আৰু শিক্ষাৰ প্ৰসাৰতাৰ কাৰণে উঠি পৰি
লাগিছে। এই সমস্যাৰ ততাতৈয়া সমাধান কৰিবৰ কাৰণে বিদেশৰ-
পৰা শিক্ষক নি নিয়োগ কৰিছে। ইয়াৰ কোনো কোনো ঠাইত
বাৰি বানপানী উঠে। তেতিয়া এওঁলোকৰ বিলাই-বিপত্তিৰ সীমা
নোহোৱা হয়।





মেক্সিকোৰ মইনা

সৌন্দৰ্য্যেৰে ভৰপূৰ এখন দেশ। চৌদিশে পাহাৰ আৰু পাহাৰ। পাহাৰবোৰৰ নামনিত সেউজসনা ঘাঁহ-বন আৰু ঠায়ে ঠায়ে নানা ধৰণৰ কাঁইটীয়া সিঁজু গছৰ শাৰীবোৰ। এইখন দেশত আছে উপচি পৰা প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্য। ফুল এওঁলোকৰ বৰ প্ৰিয়। বঙ-বিৰঙৰ ফুল আৰু ফুলৰ বাগিছা প্ৰতি ঘৰ মানুহৰ চোতালৰ আগত নিখুতকৈ সজোৱা হৈছে। আমাৰ ইয়াৰ পাৰ্কবোৰৰ দৰে এইখন দেশতো ঠায়ে ঠায়ে ডাঙৰ ডাঙৰ উদ্যান আছে। এই উদ্যানবোৰ যেন নিৰ্মল নীলা আকাশহে। ফুলবোৰ যেন সেই আকাশৰ একো একোটি উজ্জল তৰা। এইখন দেশত ফুল বেচা-কিনাও কৰিব পাৰি। ফুলবোৰৰ দৰে ইয়াৰ মইনাইতো সুন্দৰ আৰু কোমল। যিখন দেশৰ মইনাইতৰ কথা ক'ব খুজিছোঁ সেই দেশখনৰ নাম “মেক্সিকো”। মেক্সিকোৰ মইনাইতে সুন্দৰকৈ সৌন্দৰ্য্যৰ কল্পনা কৰিব জানে। তেওঁলোকৰ কল্পনাই ঢুকি পোৱা সৌন্দৰ্য্যক বাস্তৱত পৰিণত কৰাও দেখা যায়।

মেক্সিকোত গায়ক ব্যৱসায়ীৰ একোটা দল আছে। এওঁলোকে গীত গাই গাই চহৰৰ বাটে বাটে ঘূৰি ফুৰে। তেওঁলোকৰ

মেক্সিকোৰ মইনা।

৩৭

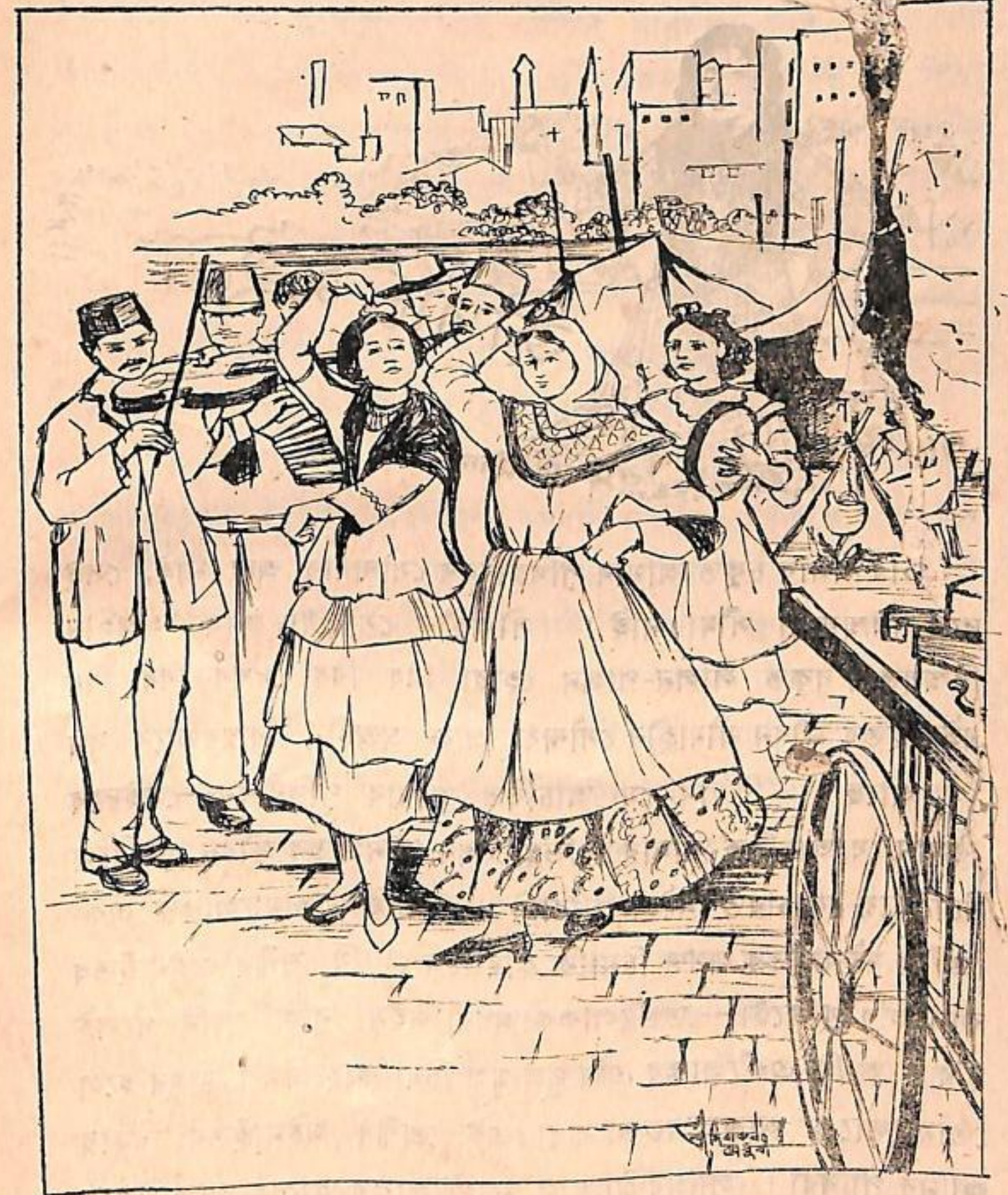
মিঠা মাতৰ গীত শুনি অনেক মানুহ তেওঁলোকৰ কাষ চাপে। সেই সুযোগতে এওঁলোকে লগত নিয়া বস্তুবোৰ বিক্ৰী কৰে। এই শ্ৰেণীৰ মইনাইতে একে শিক্ষাকে মাক-দেউতাকহঁতৰপৰা লাভ কৰে।

কাৰিকৰী বিদ্যাত এইখন দেশৰ মানুহবোৰ যথেষ্ট আগবঢ়ায়। ধপাত, কুঁহিয়াৰ, যৱধান আদি এওঁলোকৰ কৃষিজাত দ্ৰব্য। কাৰিকৰী বিদ্যা আৰু কৃষি কৰ্মত ব্যস্ত থকা মানুহবিলাকৰ মইনাইতে মাক-দেউতাকহঁতক কামত সহায় কৰোঁতেই এই দুই বিষয়ৰ লাভ লাভ কৰে।

এইখন দেশত শিক্ষা বাধ্যতামূলক। গতিকে শিক্ষাৰ বাধ্যতা সকলোৰে কাৰণে মুকলি। “ওৱাক্সাকা” নামৰ ঠাইত বাস কৰা মানুহবিলাক বৰ সঙ্গীত প্ৰিয়। ইয়াত সঙ্গীত বিদ্যালয়ে আছে। ইয়াৰ এটা সঙ্গীত অনুষ্ঠানে কম সময়ৰ ভিতৰত শিক্ষাত উন্নতি লাভ কৰিব পৰা লোকসকলক সঙ্গীতৰ বাগ্যযন্ত্ৰ পুৰস্কাৰ হিচাপে দিয়ে। যোল বছৰৰপৰা ষাঠী বছৰলৈকে শিক্ষা লাভ নকৰা লোকসকলক নগৰৰপৰা বহিষ্কাৰ কৰি দিয়া হয়। এওঁলোকৰ মতে অশিক্ষিত লোকসকল নগৰত বাস কৰাৰ অনুপযুক্ত। ইয়াৰ প্ৰত্যেকখন নগৰেই শিক্ষাৰ কেন্দ্ৰ। শিক্ষাৰ প্ৰতি দেশখনৰ প্ৰত্যেকজন মানুহৰে ধাউতি বাঢ়িছে বুলিব পাৰি। সেই কাৰণে ইয়াৰ মইনাইতে নিয়মানুৱৰ্ত্তিতাৰ শিক্ষা আয়ত্ত কৰিব পাৰিছে। উশৃঙ্খলতা এওঁলোকৰ মাজত নাই। সেয়েহে মেক্সিকোৰ মইনাইত বিনয়ী আৰু নম্ৰ। বিদেশী মানুহৰ আগত ইয়াৰ প্ৰত্যেকজন মইনাই নিজৰ দেশখনৰ গুণ-কীৰ্ত্তন কৰিব জানে, দেশখনৰ ক্ৰমোন্নতিৰ বিষয়ে বুজাই ক'ব পাৰে। মেক্সিকোৰ এজন মইনাক লগ ধৰিলেই দেশখনকে লগ ধৰা যেন লাগিব। কিয়নো ইয়াৰ মইনাইতে নিজ দেশখনৰ বিষয়ে যিমান জানে, অৱশ্যে দেশৰ মইনাই সিমান জানে নে নেজানে সন্দেহ। পঢ়া-শুনা কৰাৰ সময়ত

এওঁলোকে জঘণ্য কথালৈ মনোযোগ নিদিয়ৈ। প্রত্যেকজন মেক্সিকোৰ মইনাৰ হাতত একোখন কটিন থাকে। এওঁলোকে পঢ়া সময়ত পঢ়ে, খেলাৰ সময়ত খেলে। আজৰি পৰত বিভিন্ন বিষয়ৰ প্রতিযোগিতা পাতি যোগ্যতাৰ মান-পত্ৰ লাভ কৰে। চিত্ৰ, বিজ্ঞা আন এবিধ এওঁলোকৰ আকৰ্ষণীয় শিক্ষাৰ বিষয়। সেয়েহে ইয়াৰ মইনাহঁত এই বিষয়ত বেচ পাকৈত।

দিনে দিনে মেক্সিকোত জনসংখ্যা বাঢ়ি গৈছে, চহৰবোৰে নতুন নতুন গড় লৈছে। নতুন নতুন আঁচনিৰ জৰিয়তে দিনে-নিশাই মেলা কাক ৰূপহী কৰি গঢ়ি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে। যেনেকৈ নতুন ইয়াত প্রতিষ্ঠা কৰা হৈছে, সেইদৰে পুৰণিৰ ভালেমান ওয়োজনীয় বস্তুবোৰ সংৰক্ষণ কৰা হৈছে। মুঠতে নতুন মেক্সিকোৰ মইনাহঁতৰ মাজত নব-জাগৰণে দেখা দিছে।





ঠাৰ জনাৰ চকুত আমাৰ পৃথিৱীখনৰ সৌন্দৰ্য্যৰ অন্ত নাই, সেই দৰে বিস্ময়ৰো সীমা নাই। সীমাহীন সৌন্দৰ্য্য আৰু অন্তহীন বিস্ময়তাৰ বুকুত লালন-পালন হোৱা বিধ বিধ দেশৰ বিধ বিধ মইনাইঁতৰ জীৱন সীমাহীন সৌন্দৰ্য্য আৰু অন্তহীন বিস্ময়তাবে বুৰ গৈ আছে। কিমান যে আচৰিত আমাৰ পৃথিৱীখন—সেইদৰে কিমান যে আচৰিত আমাৰ বিভিন্ন দেশৰ মইনাইঁতৰ জীৱন, ভাবিলে সঁচাকৈয়ে আচৰিত নহৈ নোৱাৰি। আজি তোমালোকক এক-শ্ৰেণীৰ মইনাইঁতৰ লগত চিনাকি কৰি দিম। যি শ্ৰেণীৰ মইনাইঁতৰ কথা ক'ব খুজিছোঁ—তেওঁলোকক অঘৰী মইনা বুলি জানি থলেই হ'ব। আজি এওঁলোকৰ এটা থূল-মূল চিনাকিহে দিম। ডাঙৰ হলে তোমালোকে আৰু বহুত কথা এই শ্ৰেণীৰ মইনাইঁতৰ বিষয়ে জানিব পাৰিবা। লাগিব মাথোন তোমালোকৰ আগ্ৰহ আৰু উত্তম।

এওঁলোকৰ নিজা দেশ নাই বুলিব পাৰি। মুকলি আৰু নীলা আকাশখনৰ তলত থকা এই সমগ্ৰ পৃথিৱীখনেই এওঁলোকৰ দেশ। বতাহৰ দৰে অঘৰী মইনাইঁত মুকলিমুৰীয়া। দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য-

জীপটি মইনা

জ্ঞান এওঁলোকৰ মাজত নাই। মাক-দেউতাকহঁতৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰেই এওঁলোকৰ শিক্ষা।

অলপ দিনৰ আগলৈকে এই শ্ৰেণীৰ মানুহক দেখি ভয় কৰিছিলোঁ। সেই কাৰণে আমি এওঁলোকক একেবাৰেই দিয়া নাছিলোঁ। তেতিয়া আমাৰ মাজত দয়া, স্নেহ, মমতা, সন্মানভূতি আদি এওঁলোকৰ প্ৰতি একোৱেই নাছিল; কিন্তু সবহ দিন আমি এওঁলোকক অৱহেলা কৰি থাকিব নোৱাৰিলোঁ। যেতিয়া বৰ বেছি পৰিমাণে আমি এওঁলোকক বুজা হলে তাৰ লগে লগে আমি এওঁলোকৰ প্ৰতি আচাৰ-ব্যৱহাৰবোৰ ক্ৰমে সলনি হৈ গ'ল। পাছলৈ এওঁলোককে পৃথিৱীৰ সুখী মানুহ বুলি বুজি উঠিলোঁ।

আগতে কৈছোঁ—এওঁলোকৰ নিজা দেশ নাই। সেই কাৰণে নিৰ্দিষ্ট এটুকুৰা ঠাইত এওঁলোকে বসবাস নকৰে। গতিকে ঘৰ-বাৰী সা-সম্পত্তিও এওঁলোকৰ নাই। সেয়েহে য'তে বাতি ত'তে পাটি হোৱাৰ অভ্যাস এওঁলোকৰ পুৰামাত্ৰাই আছে। মুকলি আকাশৰ লাখ লাখ তৰাৰ ধেমালি চাই চাই গছৰ তলত নিশা শুই পৰে এওঁলোক। বিব-বিবকৈ মলয়া বাইদেউ আহি আলফুলকৈ এওঁলোকক মৰম যাচে। সেই মৰমৰ উম লৈ পৃথিৱীৰ বহল বুকুত নিৰ্ভয়ে যেতিয়া শুই পৰে, তেতিয়া আদৰ কৰে আকাশে, চেনেহ যাছে বতাহে, মাতৃৰ দৰে মৰম কৰে পৃথিৱীয়ে;—কি সুন্দৰ এওঁলোকৰ জীৱন। কোনো ব্যস্ততা নাই, কোনো আলকাল নাই, আন কি আকাঙ্ক্ষাও নাই এওঁলোকৰ মাজত। আজিৰ বাহিৰে কালিৰ কথা এওঁলোকে নেভাবে। এই জীৱন আৰু এই জীৱনৰ গতি পুৰুষ পুৰুষানুক্ৰমে চলি আহিছে।

আমাৰ স্কাউটসকলে কেনেকৈ আহাৰ তৈয়াৰ কৰে তোমালোকে দেখিছা নিশ্চয়। অঘৰী লোকসকলেও প্ৰায় সেই দৰেই আহাৰ তৈয়াৰ কৰে। আহাৰ তৈয়াৰ কৰিবৰ সময়ত এওঁলোকে তিনিডাল লাখুটি গোটাই লয়। তিনিডালৰ এটা মূৰ কোঁশল

খটুৱাই এনেভাৱে গাঁঠি দিয়ে যাতে বহীডালৰ এটা অংশ ওলমি থাকে। পাছত সেই লাখুটিকেইডাল থিয় কৰি গাঁঠি দিয়া মূৰকেইটা মোকোলাই মাটিত থিয় কৰি দিয়ে। ওলমি থকা বহীডালৰ মূৰত কেটলিৰ দৰে এবিধ পাত্ৰ ওলোমাই পাত্ৰৰ ওলত জুই দি আহাৰ তৈয়াৰ কৰে। দিনৰ আহাৰ খোৱাৰ পাছত সেই ঠাই এৰি অন্য ঠাইলৈ গুচি যায়।

এওঁলোক পূৰ্বতে ক'ব মানুহ আছিল সেই কথা সঠিককৈ ক'ব নোৱাৰি। এওঁলোকে ব্যৱহাৰ কৰা ভাষাত সংস্কৃত শব্দ বেছি। সেই কাৰণে অতীজ কালত ভাৰতবৰ্ষৰে মানুহ আছিল বুলি ভাবিবৰ থল আছে। অঘৰী লোকসকলক পশ্চিমৰ মানুহে “জীপচি” বোলে। “জীপচি” শব্দটোৰ ‘ইজিপ্তীয়’ শব্দৰ লগত সাদৃশ্য আছে। সেই কাৰণে বহুতে এই শ্ৰেণীৰ মানুহসকল আদিত ইজিপ্তৰ বুলি কয়। “জীপচি” ইজিপ্তৰপৰা উৎপত্তি হোৱা শব্দও হ'ব পাৰে।

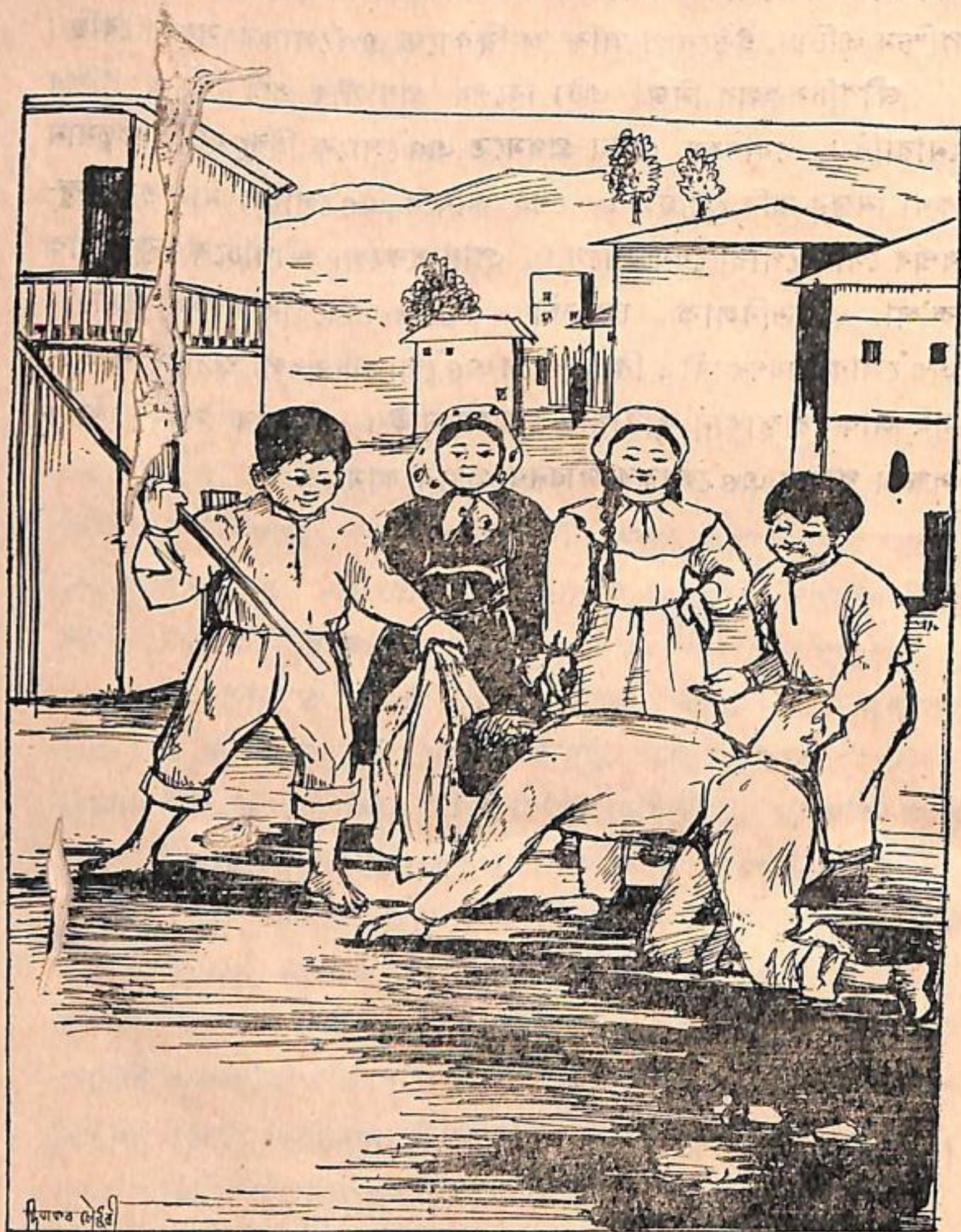
১৪শ শতিকাত জীপচিসকল গ্ৰীচত আছিল। ইউৰোপত বাস কৰা জীপচিসকলে ৰোমান শব্দহে ব্যৱহাৰ কৰে। অৰ্থাৎ ৰোমান ভাষাত কথা কয়। ইউৰোপৰ ৰোমানিয়া, হাঙ্গেৰি আৰু বুল্গেৰিয়াত জীপচিৰ সংখ্যা বেছি। সেইদৰে আৰ্মেনিয়া, পাবস্য, টৰিয়া আৰু অন্যান্য এচিয়াৰ দেশসমূহতো জীপচিসকলে বাস কৰে। ইজিপ্ত, আলজেৰিয়া আৰু আফ্ৰিকাৰ ভালেমান অঞ্চলটো জীপচি আছে। আমেৰিকাৰ কানাডাৰপৰা ব্ৰাজিল পৰ্য্যন্ত এই গোটেই অঞ্চলটোতে জীপচিসকলে বাস কৰে। অষ্ট্ৰেলিয়া আৰু নিউজিলেণ্ডটো ভালেমান জীপচি আছে। মুঠতে ক'বলৈ হলে সমগ্ৰ পৃথিৱীত জীপচিসকল বিয়পি আছে।

মধ্য আৰু দক্ষিণ ইউৰোপৰ জীপচিসকল গীত-বাণ আদিত পাকৈত। ভায়'লিন এওঁলোকৰ নিজা সম্পত্তি।

এওঁলোকৰ বসবাস কৰা ঘৰ-দুৱাৰ নাই কাৰণেই অঘৰী বোলে। প্ৰকৃত অৰ্থত অঘৰীসকলেই জীপচি। পৃথিৱীৰ প্ৰায় সকলো

অঞ্চলতে এওঁলোকৰ দলবোৰ সিঁচৰিত হৈ আছে। সকলোতকৈ পশ্চিম এচিয়া, ইউৰোপ আৰু আফ্ৰিকাতে এওঁলোকৰ সংখ্যা বেছি।

জীপচিসকলৰ নিজা এটা বিশেষ প্ৰণালীৰ ধৰ্ম্ম হ'ব বুলিব নোৱাৰি। বোধহয় পোন প্ৰথমতে এওঁলোকে হিন্দু ধৰ্ম্ম কিছুমান কথা নিজৰ কৰি লৈছিল। সেই কাৰণে এওঁলোকৰ মাথাত হিন্দু ধৰ্ম্মৰ গোকুল পোৱা যেন লাগে। প্ৰায় সকলো জীপচিৰে কুবিলাক ক'লা, দাঁতবিলাক চক্চকীয়া, হাত-ভৰিবোৰ লিঙা-লিঙীয়া। এওঁলোক ভ্ৰমণকাৰী; কিন্তু ভ্ৰমণে এওঁলোকক সবল, সুঠাৱৰী, শিক্ষিত, সৎ আৰু স্বাস্থ্যবান কৰি গঢ়ি তোলা নাই। আহাৰ সৰু আৰু সন্তান পালন এওঁলোকৰ জীৱনৰ প্ৰধান কাম।



দ্বিতীয় অঙ্ক



স্পেইন দেশৰ অকণি

স্পেইন দেশৰ নাম তোমালোকে নিশ্চয় শুনিছা। সেইখন দেশৰে অকণিহঁতৰ লগত আজি তোমালোকক চিনাকি কৰি দিব খুজিছোঁ।

সকলো দেশৰ সকলো অকণিৰ প্ৰথম অৱস্থাটোক কেঁচুৱা বোলে। আজি প্ৰথমতে স্পেইনৰ কেঁচুৱাৰ কথাহে ক'ম।

এধানমানি কেঁচুৱাটো জন্ম হোৱাৰ পাছৰেই স্পেইনৰ মাতৃসকলে লিনেন কাপোৰ মেৰিয়াই থয়। এনেভাৱে কেঁচুটোক মেৰিয়াই পেলায় যে তাৰ মূৰটোৰ বাহিৰে দেহৰ বাৰ্গি অংশক লিনেনৰ এডাল ভাল কল মাৰি যেনহে লাগে। সেই কাৰণে আমাৰ কেঁচুৱাবোৰতকৈ স্পেইনৰ কেঁচুৱাবোৰক আমি বেছি সুখী বুলি ভাবিব নোৱাৰোঁ; কেঁচুৱাই নিজে লৰচৰকে কৰিব নোৱাৰে। আন কি নিজৰ বাহু ছুটাও ইফাল-সিফাল কৰাত বাধা পায়। মূৰটোৰ বাহিৰে কেঁচুৱাৰ দেহ স্পেইনত অচল। এইখন দেশৰ কোনো কোনো অঞ্চলত মিহি পাতল এডাল মাৰিৰে কেঁচুৱাৰ জন্ম হলেই মাকহঁতে কোমলকৈ কেঁচুৱাৰ মূৰত আঘাত কৰে। তেনে কৰোঁতে যদি মাৰিডাল ভাগি যায় তেতিয়া তেওঁলোকে অৰ্থাৎ স্পেইনৰ সেই মাতৃ গৰাকীয়ে মনত অসীম আনন্দ লাভ কৰে। মাৰিডাল

নেভাগিলে মনত বৰ দুখ পায়। তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে যে জন্মতে যদি কেঁচুৰ মূৰ টান হৈ আহে তেতিয়া মাৰিডাল ভাগিব। মাৰিডাল ভাগিলে কেঁচুৱা ভৱিষ্যতলৈ শক্তিশালী হৈ নিশ্চয় উঠিব। সেয়ে নহলে খৰ্চা মাৰিডাল নেভাগিলে কেঁচুৱাৰ ভৱিষ্যত দুৰ্বল। এই বিশ্বাসক প্ৰমাণিত কৰিবলৈকে স্পেইনৰ মাতৃসকলে কেঁচুৱাৰ জন্ম হলেই এডাল বিশেষ ধৰণে তৈয়াৰ কৰা মাৰিবে কেঁচুৱাৰ মূৰত আঘাত কৰে।

ঘনাই ঘনাই কেঁচুৱাৰ গা-ধুওৱা নিয়ম স্পেইনত নাই। ছখীয়া পৰিয়ালত কাচিৎহে কেঁচুৱাৰ গা-ধুওৱা হয়। প্ৰত্যেক গ্ৰীষ্মকালত ল'ৰা যথেষ্ট ডাঙৰ নোহোৱালৈকে সিহঁতৰ মূৰবোৰ খুৰাই দিয়া হয়। গ্ৰীষ্মকালত স্পেইনত তাপৰ মাত্ৰা বেছি কাৰণে অভিভাৱক-সকলে ল'ৰাহঁতৰ মূৰবোৰ খুৰাই দিলে তাপৰ অনুভৱ কমে বুলি বিশ্বাস কৰে। ছোৱালীহঁতৰ মূৰবোৰ খুৰাই দিয়া নহয়। কিন্তু চুলিবোৰ টানকৈ বান্ধি থোৱা নিয়ম আছে। এইখন দেশৰ তিবোতাসকলে নৈৰ পাৰত কাপোৰ ধোৱে। কাপোৰ ধোওঁতে তেওঁলোকে গৰুম পানী আৰু চৰিয়া ব্যৱহাৰ নকৰে। ছোৱালীহঁতে কঁহঁতৰ লগত থাকি কাপোৰ ব'বলৈ শিকে। স্পেইনৰ সকলো ল'ৰা-ছোৱালীয়ে নাচিবলৈ ভাল পায়। এইখন দেশৰ গাঁৱত বাস কৰা লোকসকলে নিজৰ নিজৰ ঘৰ-বেৰবোৰত নানা ধৰণৰ ৰং সানি লয়। ঘৰৰ ছোৱাল-খিৰিকিত গ্লাছ লগোৱাৰ ব্যৱস্থা স্পেইনত নাই। সবহ সংখ্যক মানুহৰ ঘৰত পুৰুষ আৰু ভাইটিহঁতে কঠ পাৰি মাটিত শোৱে। অতি কম সংখ্যক মানুহৰ ঘৰতহে তিবোতা আৰু ছোৱালীহঁতে বিছনাত শুবলৈ পায়। দেশখনৰ সবহ সংখ্যক অকণিহঁতে থৈলা বা কঠ পাৰি মাটিতে শোৱে। প্ৰত্যেক ঘৰ মানুহৰ বিশেষকৈ গাওঁ অঞ্চলত বাস কৰা সকলো ঘৰ এটাই একোটা কোঠাৰ দৰে ব্যৱহৃত হয়।

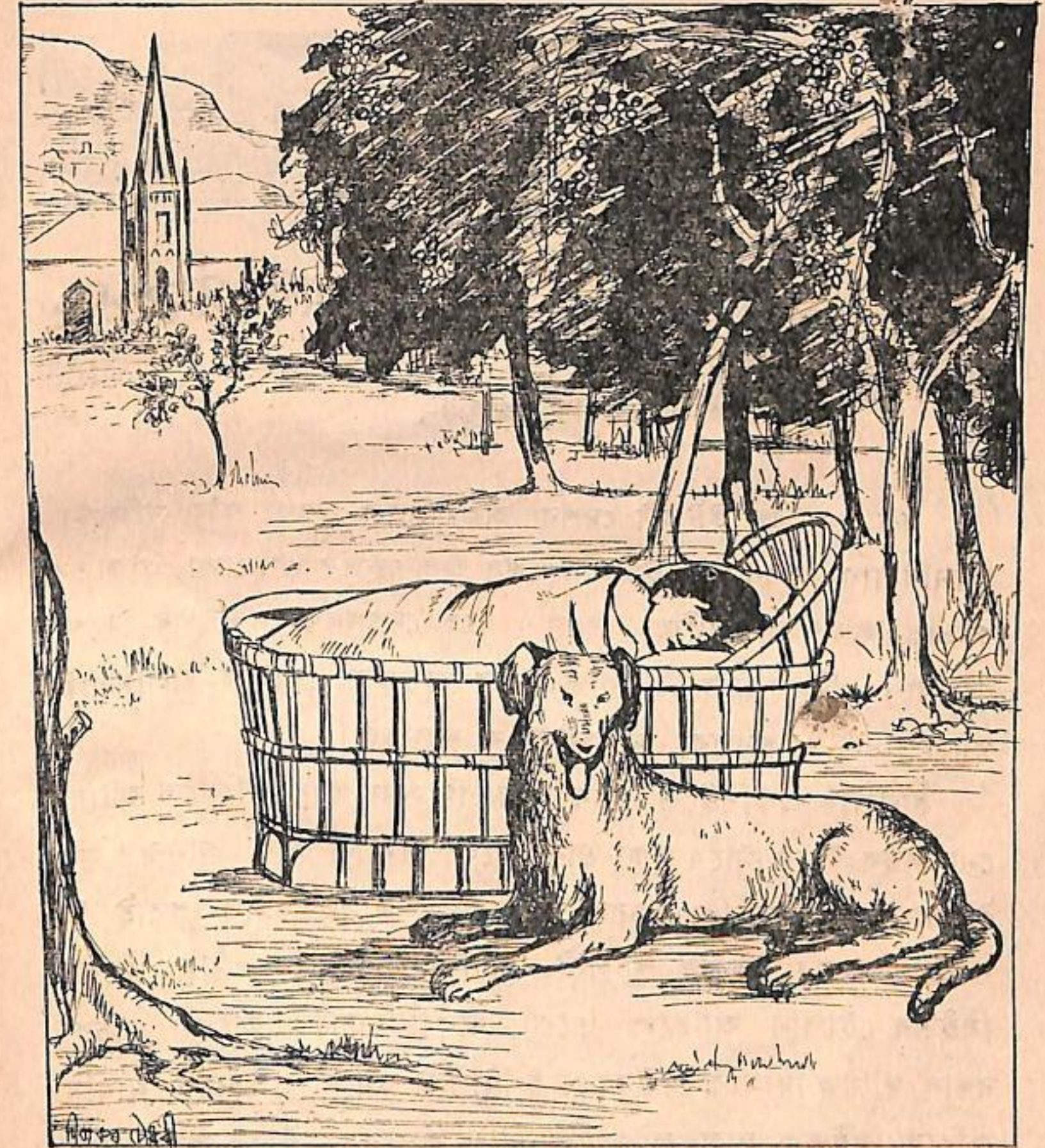
ইয়াৰ স্কুলবিলাক আধুনিক ধৰণে সজা নহয়। ডেস্ক-বেঞ্চৰ

ব্যৱস্থাও নাই। সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰী ঘৰ পাতি মাটিত বহে। গীতৰ সুবেবে ইয়াৰ অকণিহঁতে পাঠ আওঁৰায়। স্কুল ঘৰবিলাকত ছোৱাল-খনৰ বাহিৰে পোহৰ আৰু বতাহ অহা-যোৱা কৰিবলৈ খোলা নাই। সেই কাৰণে স্কুল ঘৰৰ ভিতৰখন অন্ধকাৰ যেন লাগে। শিক্ষকৰ কাৰণে এখন টেবুল থাকে। শিক্ষকে ব্যৱহাৰ কৰা কলমটো আমাৰ লেখীয়াও নহয়। এডাল দীঘল ফোপোলা বাঁহৰ চুঙাৰ নিচিনা। স্পেইনৰ কোনো কোনো অঞ্চলৰ মইনাইতে কেইবা মাইলো দূৰলৈ পঢ়িবৰ কাৰণে যাব লাগে। এওঁলোকৰ স্কুল সময় আমাৰ নিচিনা নহয়। ইয়াৰ মইনাইতে প্ৰত্যেক দিনে দুবাৰকৈ স্কুললৈ পঢ়িবলৈ যাব লাগে। প্ৰথম বাৰ পুৱা ন বজাৰপৰা দুপৰীয়া বাৰ বজালৈকে স্কুল চলে। দ্বিতীয়বাৰ দিনৰ এক বজাৰপৰা আবেলি চাৰি বজালৈকে এইখন দেশৰ অকণিহঁতে স্কুলত পঢ়িবলৈ যাব লাগে।

স্পেইনৰ ল'ৰা-ছোৱালীহঁতক কন্দা দেখা নাযায়। তেওঁলোক বৰ সাহসী। যদি হঠাৎ কোনোবা অকণিয়ে ডাঙৰ আঘাত পাই কষ্ট খাবলগীয়া হয় তেতিয়াও তেওঁলোকে ততাতৈয়াকৈ চকুলো-বোৰ মচি হাঁহিবলৈ যত্ন কৰে। স্পেইনৰ মইনাইতৰপৰা শিকিবলগীয়া ডাঙৰ কথা হৈছে—যদি কোনোবা মইনাৰ কিবা বেমাৰ হয় তেনেহলে ভাই-ককাই কেইজনে, বাই-ভনীকেই-গৰাকীয়ে বেমাৰত পৰি থকা মইনাজনৰ লগৰীয়াসকলে দল বান্ধি গীজ্জালৈ গৈ ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা কৰে। প্ৰাৰ্থনাৰ পাছত আকৌ কগীয়া মইনাজনৰ ওচৰলৈ গৈ ভাল হৈছে নে নাই, তেওঁলোকৰ প্ৰাৰ্থনা ভগৱানে শুনিছে নে নাই বুজ লয়। যেতিয়া-লৈকে কগীয়া মইনাজন নিৰোগী নহয়, তেতিয়ালৈকে তেওঁলোকে প্ৰাৰ্থনা কৰিয়েই থাকে।

স্পেইনত পৰিয়ালৰ প্ৰতি প্ৰত্যেকৰে আকৰ্ষণ বৰ বেছি। কোনোবাদিনা যদি ঘৰৰ মূল মানুহজন সময়মতে পথাৰৰ কামৰপৰা

ঘৰলৈ আহিব নোৱাৰিলে সেইদিনা ঘৰৰ অকণিহঁতে মাকৰ লগত পথাৰত যাব আৰু তাতে সেইদিনাৰ খাও গোটেই পৰিয়ালটোৱে বনভেৰি দৰে গ্ৰহণ কৰিব। তাকে কৰিবলৈ এজন অকণিয়ে হাতত ল'ব কাঁহি-বাটি, এজনে ল'ব কটি, আনজনে ল'ব কটাৰী-চামুচ আৰু পাছে পাছে মাকে ভাত লৈ পথাৰলৈ খোজ লোৱাৰ দৃশ্য অতি মনোৰম। পথাৰৰ মাজত ঘাঁহৰ ওপৰত পৰিয়ালৰ আটাইকেইটি প্ৰাণী চৰা ওচৰিকৈ বহি আনন্দেৰে আহাৰ খোৱাৰ দৃশ্য বাস্তৱিকতে আকৰ্ষণীয়। ইটালীৰ অকণিহঁতৰ মতে এইদৰে আহাৰ খাবলৈ পোৱা বেছি আমোদজনক কাম। স্পেইনত এবিধ নিষ্ঠুৰ ধৰণৰ প্ৰতিযোগিতা আছে। এইবিধ প্ৰতিযোগিতা উপভোগ কৰি স্পেইনৰ সকলো মানুহে আনন্দ লাভ কৰে। এই প্ৰতিযোগিতা-বিধ পাতিলৈ মুকলি পথাৰৰ মাজত এখন নিৰ্দিষ্ট ঠাই আহল-বহলকৈ বেৰি দিয়া হয়। বেৰৰ বাহিৰত অসংখ্য লোকে খেল চাবলৈ বৈ থাকে। খেল যেতিয়া আৰম্ভ হয় তেতিয়া প্ৰথমতে এটা ডাঙৰ ষাঁড় গৰু বেৰৰ ভিতৰত স্তমুৱাই দি এজন মানুহৰ লগত যুঁজ লগাই দিয়ে। এইবিধ যুঁজত সাধাৰণতে গৰু মৰা পৰে। কেতিয়াবা কেতিয়াবা এজন মানুহৰ বিপক্ষে দুটা গৰুকো যুঁজিবলৈ দিয়া হয়। অন্ততঃ এটা গৰু নমবালৈকে যুঁজ চলিয়েই থাকিব। হাতীৰ লগতো গৰুৰ যুঁজ লগোৱা হয়। যুঁজত গৰুহে মৰে। কেতিয়াবা হাতীও প্ৰাণ লৈ পলাবলগীয়া হয়। এই খেল বিধ প্ৰায়েই স্পেইনৰ অকণিহঁতে নিজে নিজে খেলাও দেখা যায়। তেওঁলোকৰ ভিতৰে কোনোবা এজন গৰু হ'ব আৰু কোনোবা এজন মানুহ হৈ যুঁজিব। লগৰ লগবীয়াহঁতে ছয়ো পক্ষকে উৎসাহ দি প্ৰতিযোগিতা বসাল কৰি তোলে।





ইটালী দেশৰ অকণি

এয়া আজি ইটালী দেশৰ অকণিহঁতৰ কথা ক'ব খুজিছোঁ। আনবিলাক দেশৰ দৰে ইটালী দেশৰ অকণিহঁতৰ ওপৰতো প্ৰকৃতিৰ প্ৰভাৱ লেখত ল'বলগীয়া বিষয়। এই দেশখনক ব'দালিৰ দেশো বোলে। দিনৰ দিনটো ইয়াত সূৰ্য্যৰ ঢক্‌ঢকীয়া পোহৰে জিল্মিলাই থাকে। কাশৰপৰা ডাঠ নীলা ৰং নুগুচেই।

ইটালীৰ অকণিহঁতে দিনৰ বেছিভাগ সময় ঘৰৰ বাতিৰতে কটায়; নেমু গছৰ আঁৰে আঁৰে লুকা-ভাকু খেলে, ধেমালি কৰে, আনন্দত ডুব গৈ থাকে। আন কি কেঁচুৰাবিলাককো নেমু গছৰ ছাঁত গুৱাই দি ওমলা গীতেৰে সিহঁতক ফুচুলাই টোপনিৰ কোলালৈ ঠেলি দিয়ে। সিহঁতৰ টোপনি আহিলে একো একোটা ডাঙৰ কুকুৰক কেঁচুৰা বখাৰ দায়িত্ব দি মাক-দেউতাকহঁত নিশ্চিন্ত হয়। কেঁচুৰাই আমনি কৰিলে সিহঁতক আলফুলকৈ মৰম যাচে কুকুৰে। ইয়াৰ কুকুৰবোৰে মাতৃবদৰে কেঁচুৰাক মৰম কৰে, প্ৰভুৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰে।

এইখন দেশৰ অকণিহঁত কৰ্তব্যপৰায়ণ। নিজৰ নিজৰ কামবোৰ কৰি লোৱাৰ উপৰিও এওঁলোকে মাক-দেউতাকহঁতক কামত প্ৰায়ে

ইটালী দেশৰ অকণি

৫১

সহায় কৰি দিয়ে। ইয়াৰ প্ৰত্যেকটি মইনাই অভিভাৱকৰ দুখ দুৰ্দশা অভাব-অনাটনবিলাক হাড়ে-হিমজুৰে অনুভৱ কৰে। সেই কাৰণে এওঁলোক সদায় পৰিয়ালৰ প্ৰতি সহানুভূতিশীল। কৰ্মময় জীৱনকে ইয়াৰ মইনাইতে আনন্দৰ খেল-পথাৰ বুলি ভাবে। সেই কাৰণে ল'ৰা-ছোৱালী দুয়ো শ্ৰেণীৰ মইনাইতক এইখন দেশৰ অভিভাৱক-সকলে হিয়া উবুৰিয়াই চেনেহ যাচে। নতুনকৈ কেঁচুৰাৰ জন্ম হলে মাক-দেউতাকহঁত আনন্দত মতলীয়া হৈ পৰে।

কেঁচুৰাৰ নামাকৰণ মাক-দেউতাকহঁতে নকৰে। ছবছৰ পূৰ নোহওঁতেই অকণিহঁতক গীৰ্জালৈ নিয়ে, খ্ৰীষ্ট ধৰ্মৰ প্ৰতি আনুগত্য প্ৰকাশ কৰে। সেই দিনটো ডাঙৰ উৎসৱৰ দিন। টেবুল ভৰি থাকে বিধ বিধ খাদ্য সম্ভাৰেৰে।

যিসকলে এইবিধ উৎসৱৰ ভোজ মেলত যোগ দিবলৈ আহে প্ৰথমতে তেওঁলোকে গীৰ্জালৈ গৈয়ে নতুন অকণিক চাব লাগিব, চুমা খাব লাগিব আৰু অকণিৰ কোলাত আশীৰ্ব্বাদসূচক উপহাৰ দিব লাগিব।

একেখন ঠাইতে বসবাস কৰিবলৈ ভাল নোপোৱা মান এক শ্ৰেণীৰ মানুহেও ইটালীত বাস কৰে। এওঁলোকে অঘৰীসকলৰ দৰে দেশখনৰ বিভিন্ন অংশলৈ বাসস্থান পৰিৱৰ্তন কৰিয়েই থাকে। এওঁলোকৰ কিছুমান ঠগ। এওঁলোকে যাকে পায় তাকে লুট-পাট কৰে। বেছিকৈ এই শ্ৰেণীৰ মানুহে অস্থায়ী তন্তু, গুহা আৰু পৰ্বতত বাস কৰে। সাধাৰণ মানুহে এই শ্ৰেণীৰ লোকসকলক বণ্ড জন্তুৰ দৰে ভয় কৰি চলে। এই শ্ৰেণীৰ মানুহৰ মাজতো অকণিহঁতক খ্ৰীষ্ট ধৰ্মত দীক্ষিত কৰাৰ নিয়ম আছে। ধৰ্মৰ পুৰোহিতসকলক আমন্ত্ৰণ জনালে পুৰোহিতসকলে ভয়তে আমন্ত্ৰণ ৰক্ষা নকৰে। তেতিয়া এওঁলোকৰ মুখীয়ালজনে লগত সূঠাম বাছৰ কেইজন মান সাহসী ডেকা লৈ পুৰোহিত এজনক বলেৰে ধৰি লৈ যায়। যিদিনা-লৈকে পুৰোহিতে এওঁলোকৰ মইনাক খ্ৰীষ্ট ধৰ্মত দীক্ষিত নকৰে সেই-

দিনালৈকে পুৰোহিতজন আটক হৈ থাকিব লাগিব। পুৰোহিত মান্তি হলে অকণিক খ্ৰীষ্ট ধৰ্ম্মত দীক্ষিত কৰায়। তাৰ পাছত পুৰোহিতক বিবিধ উপহাৰৰ সৈতে সন্মানাবে বিদায় দিয়ে। ইয়াৰ পাছত প্ৰত্যেক বছৰৰ সেই একেটা দিনত পুৰোহিতৰ ঘৰলৈ একোটা শকত উপহাৰৰ টোপোলা আহে। তেতিয়া পুৰোহিতে বুজে, তেওঁ দীক্ষিত কৰা অঘৰী শিষ্যৰ পিতাৰপৰা অহা সেয়া ধৰ্ম্মৰ দক্ষিণা বুলি।

ইটালীৰ কণ কণ অকণিহঁতক অকলে পাহাৰ-পৰ্বতত ভ্ৰমণ কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া নহয়। ইয়াৰ ঘাই কাৰণ হ'ল—দেশখনৰ প্ৰায়বোৰ পৰ্বত-পাহাৰত কুকুৰনেজীয়া বাঘৰ দৰে এবিধ হিংসুক প্ৰাণী আছে। অকলশৰে পালে ইহঁতে অকণিহঁতৰ অপকাৰ কৰে। সেই বুলি অকণিহঁতক ভয়াতুৰ বুলি ভাবিব নেলাগে। অকণিহঁতেও হাতত এডাল সামান্য বাঁহৰ লাখুটি লৈ হিংসুক জন্তুৰ পাছে পাছে খেদি যোৱাৰ দৃষ্টান্ত ইটালী দেশত আছে।

আৰু বেলেগ এক শ্ৰেণীৰ মানুহে পাহাৰত বাস কৰে। তেওঁলোক ভেড়া বখীয়া। ভেড়াৰ ব্যৱসায় কৰি এই শ্ৰেণীৰ মানুহে জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰে। কেইবাজনো ভেড়া বখীয়া অকণি লগ লাগি জাক জাক ভেড়া পাহাৰৰ টিলাই টিলাই চৰাই লৈ ফুৰে। তেতিয়া কুকুৰনেজীয়া বাঘে ইহঁতৰ অপকাৰ কৰিবলৈ চেলু বিচাৰি ফুৰাৰ গম পালে ভেড়া বখীয়া অকণিহঁতে বিশেষ ধৰণৰ সতৰ্কতা অৱলম্বন কৰে। ইটালীৰ পাহাৰীয়া আকাশত এবিধ হিংসুক চৰাই উৰি ফুৰা দেখা যায়। ভেড়া বখীয়া অকণিহঁতে ইহঁতক কৌশল খটুৱাই ধৰে। ইটালীৰ আঙুৰৰ খেতি বিখ্যাত। আঙুৰ পকিলে মাক-দেউতাকহঁতৰ সৈতে অকণিহঁতে গুটিবোৰ ছিঙে। তেওঁলোকে ইচ্ছামতে তেতিয়া আঙুৰ গুটি সংগ্ৰহ কৰে।

ইয়াৰ আটাইবোৰ মইনাকে উন্নত স্বাস্থ্যৰ আৰু উৎফুল্লমনৰ যেন ধাৰণা হয়। তেওঁলোকে খেলতেই বা কামতেই আৱদ্ধ থাকক

সকলো সময়তে তেওঁলোকৰ মুখবিলাক হাঁহিৰে উজ্জ্বল। চাৰি কীয়া ডাঙৰ চৰিয়া এটাত তেওঁলোকে ততাতৈয়াকৈ আঙুৰ জমা কৰে। চৰিয়াটো ভৰিলে বা গুটি সংগ্ৰহ কৰা কাম শেষ হলে মইনাইতে নিতৌ দুবাৰকৈ চৰিয়াৰ ভিতৰত গুটিবিলাকৰ ওপৰত নাচে, গীত গায়। নাচি নাচি গুটিবোৰ খচি পেলোৱাৰ পাছত এটা কাঠৰ চেপা যন্ত্ৰত দি চেপিলে এবিধ বস বাহিৰ হয়। এই বসবিলাকেই মদ। গছৰ গুটিবোৰ ছিঙোতেও তেওঁলোকৰ মাজত প্ৰতিযোগিতা চলে। যিয়ে আগতে আঙুৰেৰে মোনা ভৰাব পাৰিব তেৱেঁই প্ৰতিযোগিতাত জয়লাভ কৰে।

এইখন দেশত এখন বিশেষ ধৰণৰ নগৰ আছে। এই নগৰখনৰ বিশেষত্ব হৈছে তাত স্থলপথ একবাৰেই নাই। সেই কাৰণে সেইখন নগৰত ঘোঁৰা আৰু গাড়ীৰ ব্যৱহাৰো নাই। পানীৰে ইয়াৰ বাট-পথবোৰ ডুব গৈ থাকে। যাতায়াতৰ ক্ষেত্ৰত একমাত্ৰ নাওবোৰহে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। পানীৰে এই নগৰখনৰ বাট-পথবোৰ ডুব গৈ থাকে কাৰণে তোমালোকে এই নগৰখনক জলপুৰী বুলিও ক'ব পাৰা। জলপুৰীৰ অকণিহঁতে নাও বাব পাৰে, সাঁতুৰিব জানে। সেয়েহে যি কোনো কামতে এওঁলোক আগবঢ়ুৱা আৰু পৰিশ্ৰমী। নগৰখনৰ প্ৰায়বোৰ ঘৰৰ ছৱাৰদলিলৈকে পানীৰে তল গৈ থাকে। নিশা এই নগৰখনৰ সৌন্দৰ্য্য অতি মনোৰম। নাও আৰু ঘৰবিলাকত জ্বলি থকা চাকিৰ পোহৰে এই নগৰখনৰ পানীত প্ৰতিবিম্ব খেলে। পানীৰ চোৱে চোৱে পোহৰৰ প্ৰতিবিম্বই উঠা-নমা কৰে। সেই একে সময়তে নীল আকাশৰ তৰা আৰু জোনবায়ৈ এইখন নগৰৰ পানীত ধেমালি কৰিবলৈ নেপাহৰে। প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যেৰে ভৰপূৰ আৰু মহীয়ান ইটালীৰ এই বিশেষ নগৰখন হৈছে ভেনিচ...।



ব্রহ্মদেশৰ অকণিহঁত সবল, সত্যবাদী, সাহীয়াৰ আৰু
 সঁচাকথীয়া। এওঁলোকৰ মন সদায় মুকলি—হাঁহিৰ বিজুলি
 যেন চিকমিকনি তেওঁলোকৰ মুখত লাগি থাকেই। ইয়াৰ
 অকণিহঁতৰ জীৱনত জাক্জমকতা নাই বুলিব পাৰি। অহ
 দেশৰ ডাঙৰ মানুহ আমাৰ দেশলৈ অতিথি স্বৰূপে আহিলে
 আমি যি আনন্দ উৎসৱ পাটো, এওঁলোকৰ মাজলৈও নতুন
 অকণি আহিলে (অকণিৰ জন্ম হলে) তেওঁলোকেও তেনে-
 কুৱা আনন্দকে কৰে। এধানমানি পোণাহঁতে মনত লগা সাজ
 পিন্ধিবলৈ নাপালে ঠেহ পাতি মাটিত বাগৰে, দিনৰ দিনটো
 লেব্লেবাই ফুলনি বাগিছাৰ মাজতে ওমলি থাকে।

যেতিয়া তেওঁলোক অলপ ডাঙৰ হয় তেতিয়াহে পঢ়াশালিলৈ
 অহা-যোৱা আৰম্ভ কৰে। তেওঁলোকক মঠত থকা সন্ন্যাসী-
 সকলে পঢ়ায়। লিখা-পঢ়া মঠৰ সন্ন্যাসীসকলেই সামাণিকৈ
 শিকাই লয়। ডাঙৰ নগৰবিলাকৰ বাহিৰে আন কতো
 ছোৱালীবিলাকে পঢ়িব বা শিকিব পৰা পঢ়াশালি এইখন

দেশত নাই। সেই কাৰণে ইয়াত পঢ়া-শুনা জনা ছোৱালীৰ সংখ্যা তেনেই কম।

প্ৰায়বোৰ ছোৱালীয়েই ঘৰৰ কামতে আৱদ্ধ থাকে। সিহঁতে কেঁচুৱাবিলাকৰ তত্ত্বাৱধান লয়, বন্ধা-বঢ়া, কাপোৰ ধোৱা, পোহনীয়া জন্তুক আহাৰ যোগোৱা আৰু পথাৰৰ কাম আদি মাকহঁতৰ লগত থাকি সৰুতে শিকি লৈ ডাঙৰত সেইবোৰ কামতে লাগি থাকে। সিহঁতে বাজহুৱা নাদৰপৰা পানী আনে, কিন্তু এই কামটোক সিহঁতে কামতকৈ ধেমালি বুলিহে গ্ৰহণ কৰে। কিয়নো পানী আনিবলৈ যাওঁতে লগৰ ছোৱালীবিলাকক লগ পায়, ইজনীয়ে সিজনীক মনৰ কথাবোৰ কৈ আনন্দ পায়, গাঁওখনৰ সকলো কথা নাদৰ পাৰতে পাতি শেষ কৰে। সেই কাৰণে কেতিয়াবা কেতিয়াবা ঘৰত পানীৰ কাৰণে মাকহঁতে ভালেমান পৰ অপেক্ষা কৰি থাকিব লগা হয়।

ব্ৰহ্মদেশৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে অতি উজ্জ্বল বঙৰ কাপোৰ পিন্ধে। কাপোৰবোৰ জক্‌মকীয়া, কিন্তু বেছি দামী নহয়। তোমালোকৰ দৰে ব্ৰহ্মদেশৰ অকণিহঁতেও জিক্‌মকীয়া সূৰ্য্যৰ পোহৰ দেখি আনন্দ পায়, আকাশত বামধেনুৰ বঙ দেখি উত্ৰাৱল হয়, ডাঠ নীলা চন্দ্ৰতাপৰ দৰে তৰা ফুল বচা আকাশ দেখি ব'লাগি চাই থাকে, সোণৰ কলচী থকা মঠবোৰত নিশা জোনৰ পোহৰ পৰি চিক্‌মিকাই উঠা দৃশ্য দেখি আচৰিত হয়, তাম বৰণীয়া মূৰ্ত্তিবিলাক দেখি সৰুবেপৰা ঈশ্বৰক ভক্তি কৰিবলৈ শিকে।

কোমল বয়সতে ছোৱালীহঁতে কাপোৰ ব'ব পৰা হয়। নিজে নিজৰ কাপোৰ বৈ লোৱাৰ উপৰিও ঘৰখনৰ প্ৰত্যেকৰ কাৰণে বনকৰা কাপোৰ নিয়াৰিকৈ বৈ উলিয়াব জানে। যিবিলাক মানুহৰ ঘৰত কাম কৰা বাহিৰা মানুহ থাকে তেওঁলোকে কাপোৰ ব'ব পৰা বিধৰ হ'ব লাগিব। ছোৱালী-

বিলাকে মুকলিমূৰীয়াকৈ শব্দ কৰি হঁহা এইখন দেশত দোষৰ ভিতৰত পৰে; মিচিকি হাঁহিবে ছোৱালীহঁতৰ হাঁহি শেষ হ'ব লাগিব। তেতিয়াহে তেওঁলোকে ভদ্ৰঘৰৰ ছোৱালীৰ সন্মান লাভ কৰিব।

ব্ৰহ্মদেশৰ অকণিহঁতে অনাহকতে কন্দা-কটা কৰি নেথাকে। কেঁচুৱাৰ কান্দোন কেতিয়াবাহে ইয়াত শুনিবলৈ পোৱা যায়।

দহ বছৰ বয়সত ইয়াৰ ল'ৰাহঁতে জীৱনৰ এটা কঠোৰ পৰীক্ষাৰ সন্মুখীন হ'ব লাগে। দেহ আৰু ভৰি সবল-সুঠাম হ'বলৈ হলে এই পৰীক্ষা দিব লাগে। তাৰ কাৰণে ব্ৰহ্মদেশৰ ল'ৰাহঁতৰ গাত বেজীৰে বা তেনে বিধৰ অস্ত্ৰ অস্ত্ৰৰে খুচি খুচি নক্সা আঁকি দিয়া হয়। এই ব্যৱস্থাটো ইমান কষ্টদায়ক যে মাত্ৰ এবাৰতে কামটো শেষ কৰিব নোৱাৰি। এই সাংঘাতিক ব্যৱস্থাটো এহাতে অতি কষ্টদায়ক, বিষো সোনকালে নকমে আৰু আনহাতে কেবাবাৰো খোচাৰ পাছতহে নক্সা আঁকি শেষ হয়। যিমানেই এই ব্যৱস্থা কষ্টদায়ক নহওক লাগে, সেই বুলি ল'ৰাই কান্দিব নোৱাৰিব। আন কি ইস্-আস্ আদি শব্দ কৰাও দোষৰ ভিতৰত। তেনেকৈ খুচি দেহত নক্সা আঁকি নোলোৱা ব্ৰহ্মদেশৰ শিশুক দুৰ্বল আৰু ভয়াতুৰ বুলি ধৰা হয়। দুৰ্বল আৰু ভয়াতুৰ ভাব ব্ৰহ্মদেশীয় শিশুৰ জীৱনৰ এটা ডাঙৰ কলঙ্ক। ব্ৰহ্মদেশৰ সমাজখনে সিহঁতৰ অকণিহঁতক ভৱিষ্যতলৈ সাহসী কৰি গঢ়ি তুলিব খোজে। সেই কাৰণে ল'ৰাহঁতে কি ধৰণৰ কষ্ট অনুভৱ কৰিছে, সেই কথা আকাৰে-ইঙ্গিতে জনোৱাতোও কাপুৰুষালিৰ চিন। তেওঁলোকে ভাবে বীৰসকলে কন্দাৰ নিয়ম পৃথিৱীত ক'তো নাই।

বাৰ বছৰত ভৰি দিয়াৰ লগে লগে সকলো ল'ৰা এবাৰ ধৰ্ম্ম-গুৰুৰ ওচৰলৈ যাব লাগিব। যেতিয়ালৈকে তেওঁলোক তাত থাকিব তেতিয়ালৈকে তেওঁলোকে বং-চঙীয়া কাপোৰ পিন্ধিব নোৱাৰে, মূৰ খুৰাব লাগিব। শিক্ষা শেষ হোৱাৰ পাছত কোনো

কোনো মইনা মঠত সন্ন্যাসী হৈ বৈ যায়। যিসকল উভটি আহে তেওঁলোক সংসাৰৰ সাধাৰণ কাম-বনবোৰত সোমাই পৰি জীৱিকা-নিৰ্বাহৰ পথ মুকলি কৰে। তেতিয়াবপৰা তেওঁলোকক ডাঙৰ মানুহৰ শ্ৰেণীলৈ উঠিল বুলি ধৰা হয়।

ব্ৰহ্মদেশৰ অকণিহঁতৰ জীৱনত ভালেমান উৎসৱ উপভোগ কৰিবলৈ পায়। প্ৰথমটো উৎসৱ পালন কৰা হয়—যেতিয়া তেওঁলোকৰ প্ৰথমবাৰ মূৰ খুৰাই দিয়ে তেতিয়া। দ্বিতীয় উৎসৱটো পালন কৰে অকণিহঁতৰ প্ৰথম দাঁতটো সৰিলে। তৃতীয় উৎসৱটো পালন কৰে ব্ৰহ্মদেশৰ অকণি প্ৰথম যিদিনা স্কুললৈ যাব সেই দিনটোত। চতুৰ্থ উৎসৱটো পালন কৰে প্ৰথম যিদিনা অকণিৰ দেহত খুচি খুচি নক্সা আঁকি দিবলৈ আৰম্ভ কৰে। সেইদৰে আক অনেক উৎসৱ এইখন দেশৰ লোকসকলে পালন কৰে। ছোৱালীহঁতৰ ক্ষেত্ৰত উৎসৱ মাত্ৰ এটা। সেই উৎসৱ পালন কৰা হয় যিদিনা ছোৱালীয়ে কৈশোৰ এৰি যৌৱনত ভৰি দিব অৰ্থাৎ আমাৰ ইয়াত যিদিনা তোলনি বিয়া পাতে সেইদিনটোত। সেই দিনাবপৰা ছোৱালীহঁতে বিয়াৰ কাৰণে সিহঁতৰ যথেষ্ট বয়স হৈ গ'ল বুলি ভাবিবলৈ আৰম্ভ কৰে। সেইদিনা উখল-মাখল উৎসৱৰ মাজত ব্ৰহ্মদেশৰ ছোৱালীয়ে কাণত কাণফুল পিন্ধে। হাতৰ আঙুলিত আঙঠি পিন্ধে, মুখত পাউদাৰ সানে, চুলিত তেল সানি ক'লা সূতাৰে ধুনীয়াকৈ মূৰটো সজায়। মূৰত বিধ বিধ বঙৰ ফুল গুজি লয়। সুন্দৰ পোছাক পিন্ধে। সেইদিনাই সামৰ্থ্য অনুযায়ী প্ৰত্যেক ঘৰ মানুহে ছোৱালীজনীক সজাই-পৰাই তোলে। সেই উৎসৱলৈ বন্ধু-বান্ধৱ আৰু মিতিৰ-কুটুম আদিক নিমন্ত্ৰণ জনোৱা হয়। ভোজ-ভাত খাই আনন্দ-তামাচাবে ছোৱালীহঁতৰ জীৱনৰ সেই বিশেষ দিনটো জক্ৰমকীয়া কৰি তোলে। এনে উৎসৱ এটা সোনকালে নিজৰ জীৱনত উপভোগ কৰিবলৈ ব্ৰহ্মদেশৰ প্ৰত্যেকজনী অকণিয়ে বাট চাই থাকে। এই

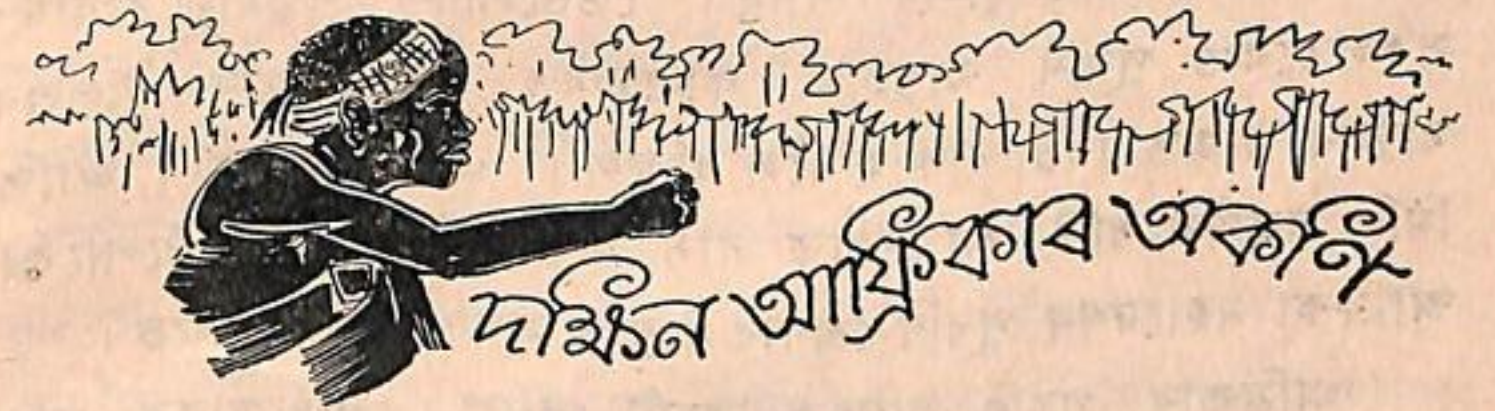
উৎসৱ হৈ যোৱাৰ পাছত কোনো ছোৱালীয়ে আন ল'ৰা বা ছোৱালীৰ লগত বাটত বা ফুলনিত বা অগ্ৰ ঠাইত খোৱালৈ যাব নোৱাৰে।

ব্ৰহ্মদেশত খঙাল মানুহ কম। ইয়াৰ ঘাই কাৰণ হৈছে ইয়াত সকলোৰে অকণিহঁতক খং কৰা অভ্যাস বেয়া বুলি শিক্ষা দিয়া হয়। সেই কাৰণে অভ্যাস কৰোঁতে কৰোঁতে ডাঙৰসকলেও খং কৰিবলৈ পাহৰে।

ব্ৰহ্মদেশৰ অকণিহঁতে চুৰট হোপে। এওঁলোকে হোপা চুৰট বিধ প্ৰায় ছয় ইঞ্চি মান দীঘল হ'ব। ল'ৰা-ছোৱালী দুয়ো শ্ৰেণীৰ মইনাই চুৰট হোপোতে এইটো বেয়া কাম বুলি নেভাবে। তোমালোকে তামোল বা চাহপানী খালে যেনেকৈ আমি ডাঙৰ দোষ কৰিছাইক বুলি মন নকৰোঁ। তেনেকৈ ব্ৰহ্মদেশৰ অভিভাবকসকলে অকণিহঁতে চুৰট ছপিলে ডাঙৰ দোষ বুলি নধৰে। ব্ৰহ্মদেশত প্ৰায় সকলো মানুহেই ভূত-প্ৰেত বিশ্বাস কৰে। সেই কাৰণে অকণিহঁতৰ মনতো এই ভাব সদায় আছে।

ব্ৰহ্মদেশত পোগোদা বোলা এবিধ মঠ আছে। নৈবিলাকৰ পাৰে পাৰে পাহাৰ-পৰ্বতবিলাকৰ দাঁতিয়ে দাঁতিয়ে অসংখ্য পোগোদাৰে ব্ৰহ্মদেশখন ভৰি আছে। এই পোগোদাবিলাকলৈ ব্ৰহ্মদেশৰ মানুহবোৰ গৈ প্ৰাৰ্থনা কৰে। পোগোদাৰ কাষত ঘূৰণীয়াকৈ একোখন মঞ্চৰ দৰে পথাৰ থাকে। সেই মঞ্চত উঠি ব্ৰহ্মদেশৰ মানুহে নিতৌ প্ৰাৰ্থনা কৰা দেখা যায়। ধৰ্ম্মত ইয়াৰ প্ৰত্যেকজন লোকৰে অসীম বিশ্বাস। দলে দলে পোগোদাত প্ৰাৰ্থনা কৰিবলৈ মানুহবিলাকে অহা-যোৱা কৰিয়েই থাকে। ধৰ্ম্মৰ প্ৰতি বিশ্বাস অসীম কাৰণে ধনীয়ে দুখীয়াক পুতৌ কৰা এইখন দেশত এটা নিত্য নৈমিত্তিক কৰ্ম্ম। ব্ৰহ্মদেশত পোগোদাৰ যাত্ৰী অহা-যোৱা কৰা দৃশ্য বাস্তৱিকতে মনোৰম। এনে ধৰণৰ মনোৰম দৃশ্য ব্ৰহ্মদেশৰ বজাৰবিলাকতো দেখিবলৈ পোৱা যায়। মুঠতে ক'বলৈ হলে ব্ৰহ্মদেশৰ মইনাই

ভালেমান বিষয়ত আমাৰ দেশৰ মইনাইঁতৰ সৈতে একে। এইখন দেশৰ মানুহক 'মান' বুলি কোৱা হয়। তাহানি মানে আমাৰ দেশ আক্ৰমণ কৰি লণ্ড-ভণ্ড কৰাৰ কাহিনী বুৰঞ্জীত আছে। সেই বুলি আজিকালি মানদেশীয় অকণিহঁতৰ লগত আমাৰ শত্ৰুতা নাই।



আফ্ৰিকা এখন প্ৰকাণ্ড মহাদেশ। আজিৰপৰা প্ৰায় দহবছৰমান আগলৈকে এইখন মহাদেশক অন্ধকাৰ মহাদেশ বোলা হৈছিল। এইখন মহাদেশত বাহিৰৰ দেশবিলাকৰ বহুদিনৰ আগতে একো প্ৰভাৱেই নাছিল। আফ্ৰিকাৰ মানুহে নিজৰ দেশখনকে এখন ডাঙৰ পৃথিৱী বুলি ভাবিছিল। সেই কাৰণে এইখন মহাদেশত জ্ঞান বিকাশৰ থল একেবাৰেই নাছিল। মানুহবিলাকৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ধৰণ-কৰণ তেনেই সুকীয়া বিধৰ আছিল কাৰণে মহাদেশখনক অন্ধকাৰ মহাদেশ বোলা হৈছিল। কিন্তু আফ্ৰিকাৰ আজি আৰু সেই অৱস্থা নাই। বৰ্ত্তমান মহাদেশৰ ভালেমান অংশত আমাৰ বহুতো লগা-ভগা মানুহেই বাস কৰিছে। আজি তোমালোকক গোটেই মহাদেশখনৰ মইনাইঁতৰ লগত চিনাকি কৰি দিব খোজা নাই। মাত্ৰ আফ্ৰিকাৰ দক্ষিণ অংশত বাস কৰা অকণিহঁতৰ লগতহে চমুকৈ চিনাকি এটা দিবলৈ চেষ্টা কৰিম।

দক্ষিণ আফ্ৰিকাত নগৰৰ সংখ্যা তেনেই কম। এখন নগৰৰপৰা আন এখন নগৰলৈ যাব লগা হলে দুই তিনি দিনৰ বাট অতিক্ৰম কৰিব লাগে।

এই অঞ্চলত বগা চামৰা আৰু ক'লা চামৰাৰ দুয়োবিধ মানুহেই বাস কৰে। তেওঁলোকৰ মাজতে আমাৰ লগা-ভগা বহুতো ল'ৰা-ছোৱালী আছে। তাৰ কিছুমান ভাগিন, ভতিজা আদি সম্বন্ধৰে হ'ব পাৰে।

হলেণ্ডৰপৰা অহা মানুহৰ সংখ্যা আফ্ৰিকাৰ এই অঞ্চলটোত আটাইতকৈ বেছি বুলিব পাৰি। তেওঁলোকৰ কিছুমান ইংৰাজ-সকলতকৈও পুৰণি মানুহ। কালক্ৰমত হলেণ্ড আৰু ইংলণ্ডৰ মানুহৰ মাজত বিয়া-বাক হ'বলৈ ধৰিলে। এইদৰে দুয়োটা জাতি মিলি বহুদিন ধৰি আফ্ৰিকাত বাস কৰাৰ ফলত তেওঁলোকে আফ্ৰিকা মহাদেশৰ পুৰণি শ্ৰেণীৰ মানুহৰ লগত মিলি পৰিছে।

আফ্ৰিকাৰ পুৰণি মানুহক 'কাফ্ৰী' বোলে। এওঁলোকৰ গাৰ ছাল পাতল তাম বৰণৰ। এই শ্ৰেণীৰ বাহিৰেও আফ্ৰিকাত আৰু একশ্ৰেণীৰ আদিম মানুহ আছে। আদিম শ্ৰেণীৰ বহুতো মানুহে বনৰীয়া আৰু হিংস্ৰক শ্ৰেণীৰ জীৱন যাপন কৰে। তেওঁলোকৰ মতে আন কথা জনাব আগতে মানুহ সাহসী আৰু বলী হ'ব লাগে। বিপদৰ সন্মুখত পৰিলে পলাই প্ৰাণ বক্ষা কৰাটো অতি ঘৃণনীয় কাম বুলিও এই শ্ৰেণীৰ মানুহে ভাবে। যদি কোনোবা এজন মানুহ যুদ্ধত জখম হোৱা গাৰে ঘৰলৈ ঘূৰি আহে তেতিয়া হলে সেই অঞ্চলৰ মুখিয়ালজনে জখম হোৱা ভীক মানুহজনক মাৰি পেলাবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে। এই শ্ৰেণীৰ মানুহৰ তিবোতাসকলো অতি সাহসী। যদিও এওঁলোক যুদ্ধলৈ যাব লগা নহয়, ঘৰখন বক্ষা কৰা প্ৰত্যেকজনী তিবোতাবে ঘাই কৰ্তব্য।

দক্ষিণ আফ্ৰিকাত প্ৰায়ে অতিপাত গৰম পৰে। কেতিয়াবা দুপৰীয়া গৰম অসহ্য হলে কোনো কোনো নগৰৰ দোকানবিলাকো বন্ধ কৰি দিয়া হয়। কিয়নো তেতিয়া উৎকট গৰমৰ হাত সাৰিবলৈকে নিজে নিজৰ সুবিধা কৰি ল'বৰ সুচল ওলায়।

বছৰটোৰ বৰষুণ অহা দিনকেইটা বাদ দিলে সদায় এই

অঞ্চলটোত সূৰ্য্যৰ উত্তাপ ভোগ কৰিবলগীয়া হয়। কিন্তু কেতিয়াবা কেতিয়াবা নিশা অত্যন্ত জাৰ পৰে। গৰমৰ কাৰণে কাফ্ৰীসকলে কাপোৰ খুব কম পিন্ধে। প্ৰত্যেক দিনে নৈত গা ধোৱে আৰু দেহত বেছি পৰিমাণে তেল ঘঁহে।

অঞ্চলটোৰ কোনো কোনো অংশত বেল আৰু বেলৰ লাইন, লগতে গাড়ী আদিও আছে। গাড়ীবিলাক ছুটা বা চাৰিটা বলধ গকৰে টানি নিয়ে। দেশখনৰ সবহাখিনি ঠাইতে কীট আৰু কাকতী ফৰিং জাতীয় কিছুমান পতঙ্গ নিৰ্তো উৰি ফুৰা দেখা যায়। কোনো কোনো সময়ত ইহঁতৰ সংখ্যা ইমান বেছি হয় যে আকাশত এচপৰা ডাৱৰৰ দৰে ওলমি থাকে। প্ৰায়েই ইহঁতে আহাৰ বিচাৰি তললৈ নামি আহে। তেতিয়া সেউজীয়া গছৰ পাত, গুটি, কোমল ঘাঁহ আদি খাই অঞ্চলটো উদং কৰি দিয়ে। খেতিয়কসকলৰ কাৰণে এই পোক এবিধ ডাঙৰ শত্ৰু। যেতিয়া পোকবিলাক আকাশত উৰে তেতিয়া আধা মাইলতকৈও অধিক দীঘল হৈ জাক বান্ধি উৰে।

দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ প্ৰত্যেকটো অঞ্চলতে এবিধ হিংস্ৰক বান্দৰ আছে। ইহঁতে কীট-পতঙ্গবোৰ ধৰি ধৰি খায়। কাফ্ৰীবিলাকেও কীট-পতঙ্গবোৰ আহাৰ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰে।

দক্ষিণ আফ্ৰিকাত অষ্ট্ৰিক নামে এবিধ চৰাই আছে। এই চৰাইবিধ একোজন মানুহৰ সমান ওখ আৰু ইহঁতৰ কণীবিলাক একোটা নাৰিকলৰ সমান ডাঙৰ। এই চৰাইবোৰৰ ঠেংবোৰ দীঘল দীঘল। সেই অনুপাতে পাখিবোৰ সৰু। অষ্ট্ৰিক চৰাইবিলাকে ঘোঁৰাৰ দৰে দৌৰিব পাৰে।

এইখন দেশৰ নৈবিলাকৰ পাৰত থকা কিছুমান শিলৰ ওপৰত প্ৰায়ে ছয় আঠোটাকৈ প্ৰকাণ্ড প্ৰকাণ্ড ঘৰিয়াল পৰি থকা দেখা যায়। যেতিয়া ঘৰিয়ালবিলাক শিলৰ ওপৰত পৰি থাকে সেই সময়ত সূৰ্য্যৰ পোহৰ সিহঁতৰ ওপৰত পৰিলে সিহঁতকো একোটা ডাঙৰ শিল যেন

দেখি তেনে অৱস্থাত বহুতো মানুহে ভ্ৰম কৰি মৃত্যুৰ মুখত পৰিব লগা হয়।

দক্ষিণ আফ্ৰিকাত বাস কৰা কাফ্ৰীসকলৰ ঘৰবিলাক সৰু সৰু। সিহঁতে কিছুমান বাঁহ বা কাঠজাতীয় সঁজুলি গোটাই লৈ ঘাঁহ আৰু বোকাৰে নিজৰ ঘৰবোৰ সাজি লয়। এইবিধ ঘৰ সাজোঁতে তেওঁলোকে দুই এদিনতকৈ বেছি সময় খৰচ নকৰে। সাধাৰণতে এইবিধ ঘৰ ঘূৰণীয়া আকৃতিৰ। ওখৰপৰা চাপবলৈ এটা গাঁতৰ দৰে মাত্ৰ এখনহে দুৱাৰ বাখে। খিৰিকি বুলিবলৈ নায়েই। ঠাণ্ডা অনুভৱ কৰিলে ঘৰৰ মাজ মজিয়াত একুৰা জুই ধৰি তাৰ চাৰিওকাষে পৰিয়ালৰ মানুহবোৰ শুই পৰে।

দক্ষিণ আফ্ৰিকাত হীৰাৰ খনি আছে। এই হীৰা কেনেকৈ উদ্ধাৰ কৰা হৈছিল সেই বিষয়ে তোমালোকে ডাঙৰ হলে পঢ়িবলৈ পাবা। প্ৰথমে হীৰা উদ্ধাৰ কৰাৰ কাহিনীও সাধুকথাৰ দৰে আচৰিত।

কাফ্ৰী মইনাইঁত মৰমীয়াল, ধেমেলীয়া, তাম বৰণীয়া, বঙীয়াল, বহল মুখৰ, ক'লা চকুৰে এওঁলোকক বাস্তৱিকতে ধুনীয়া লাগে। কেঁচুৱা অৱস্থাত এওঁলোকে বুঢ়া মানুহৰ পোছাক পিন্ধে। কেতিয়া-বাহে সৰু চোলা পিন্ধা দেখা যায়। কিন্তু যিমানেই ডাঙৰ হৈ আহে সিমানেই কাপোৰ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ এবি পেলায়। আমাৰ দেশৰ মইনাইঁতৰ দৰে এওঁলোকেও মাকৰ গাখীৰ খাই জীৱন ধাৰণ কৰে। কেঁচুৱাক গা-ধুওৱাৰ সময়ত মাকে চামবাবে তৈয়াৰ কৰি লোৱা এবিধ বটলত পানী ভৰাই লৈ লাহে লাহে সন্তানৰ মূৰত ঢালি দিয়ে। চাবোন সানি কেঁচুৱাক গা-ধুওৱাৰ প্ৰথা কাফ্ৰীসকলৰ মাজত নাই। দিনটোৰ সবহখিনি সময় মাকে কেঁচুৱাক এখন আচলীয়া কাপোৰেৰে ঢাকি পিঠিত বান্ধি লৈ ফুৰায়। বোকোচাত কেঁচুৱা লৈ কাম কৰা কাফ্ৰী তিৰোতাসকলৰ কাৰণে একো কষ্টদায়ক নহয়। সূৰ্য্যৰ চোকা তাপ পালেও মইনাইঁতৰ মূৰত এওঁলোকে টুপী নিদিয়ে। তাৰ সলনি এবিধ তেলেৰে মইনাইঁতৰ মূৰ তিয়াই ৰাখে। কাফ্ৰীসকলৰ মাজত

যিজন পুৰুষে বেছি সন্তান জন্ম দিব পাৰে তেৱেঁই বেছি গাঁৱৰৰ অধিকাৰী হয়। এওঁলোকৰ ছোৱালী বিয়া কৰোৱা প্ৰথা আমাৰ পুৰণি প্ৰথাৰ সৈতে কিছু কিছু মিল থকা যেন লাগে। কাফ্ৰীসকলৰ ছোৱালী বিয়া কৰাবৰ হলে ল'ৰাৰ ঘৰৰপৰা ছোৱালীৰ ঘৰলৈ প্ৰথমতে জাকত-জিলিকা এটা বা ততোধিক গৰু পঠাব লাগে। তেনে কৰিলেহে বিয়াৰ সিদ্ধান্ত লয়। সেই কাৰণে যিজন মানুহৰ ঘৰত ছোৱালী বেছি তেওঁ আন সকলোতকৈ চহকী।

মইনাইঁতৰ ৪।৫ বছৰ বয়সত পিয়াহ খোৱা দাঁত প্ৰথম সৰিলে সৰা দাঁতটো হাতত লৈ মুকলি পথাৰলৈ গৈ ক'ব লাগে—“এইয়া মোৰ পুৰণি দাঁত। এতিয়া মোক নতুন দাঁত দিয়া।” কথাখিনি কোৱাৰ লগে লগে পুৰণি দাঁতটো আকাশলৈ দলি মাৰি দি ঘৰলৈ আহিব। সেইদিনাৰপৰা তেওঁ সদায় মাকৰ কাষত থিখন কঠত শুইছিল সেই কঠখন জুই লগাই পুৰি পেলাব। তেনে কৰাৰ পাছৰেপৰা সেইজন মইনাইঁ মাকৰ লগ এবি দেউতাকৰ লগত শুব লাগিব। লগতে লগৰ লগৰীয়াক ভোজ-ভাত দি সেইদিনাৰপৰা তেওঁ চালুকীয়া হ'ব।

কেঁচুৱাক গুৱাবৰ সময়ত আমাৰ দৰে আফ্ৰিকাৰ মাতৃসকলেও টোপনি অহা গীত গায়। যেতিয়া মইনাইঁতৰ চকুৱে কলমতিয়াবলৈ ধৰে তেতিয়া মাকে কয়—“তোমাক গুৱাবলৈ চোৰ অহা মই দেখিছোঁ।” তেতিয়া মাকে এখন ঘাঁহৰ কঠৰ ওপৰত কেঁচুৱাক গুৱাই দিয়ে। যিবিলাক কেঁচুৱাই সোনকালে খোজ কাঢ়িবলৈ নিশিকৈ, তেনেকুৱা কেঁচুৱাক নি মাকে এটা পৰুৱাৰ বাঁহৰ কাষত থয়। পৰুৱা-বিলাকে কেঁচুৱাক কামুৰিবলৈ ধৰিলে কেঁচুৱাই ততাতৈয়াকৈ পলাবলৈ যত্ন কৰে। এনে কৰিলে কাফ্ৰী কেঁচুৱাই সোনকালে খোজ কাঢ়িব পাৰে বুলি তেওঁলোকৰ ধাৰণা।

কাফ্ৰীসকলৰ জীৱন সঁচাকৈয়ে বৈচিত্ৰ্যময়। সেই বুলি তেওঁলোক অসৎ আৰু উদগু নহয়। মাক-দেউতাকহঁতে মইনাইঁতক নম্ৰ

আৰু বিনয়ী হ'বলৈ শিক্ষা দিয়ে। নিশা কাফী মইনাইঁতক সুছবি বজালে দিয়া নহয়। তেওঁলোকৰ মতে নিশা সুছবি বজালে দূৰত থকা সাপবোৰ কাষ চাপি আহে। এইখন দেশৰ কাফী মইনাইঁতে কৰণ কাহিনীৰ বৰ্ণনা বা দৃশ্য একেবাৰেই ভাল নেপায়। কেনেকৈ মাক-দেউতাকহঁতৰপৰা মৰম আদায় কৰিব লাগে কাফী মইনাইঁতে জানে। মিছা আৰু অবাইচ্ মাত মতা মইনাইঁতক দেউতাকে উগ্ৰ শাস্তি দিয়ে। কোনো এজন মইনাই মিছা মাতিলে দেউতাকে নিজে মিছা মতা মইনাৰ হাত ছুটা বান্ধি আঙুলিবোৰ গৰম পানীত সুমুৱাই দিয়ে। যেতিয়ালৈকে সেই মইনাজনে “মিছা নকওঁ” বুলি প্ৰতিজ্ঞা নকৰে তেতিয়ালৈকে শাস্তি ভোগ কৰিব লাগিব।

এইখন দেশৰ কাফী মইনাইঁতো স্কুললৈ যায়, শিকে আৰু পঢ়ে। যিদিনা ইহঁতৰ পিয়াহ খোৱা দাঁত সৰি নতুন দাঁত গজিব, সেইদিনাৰপৰা কাফী মইনাইঁতৰ কৰ্মময় জীৱনৰ আৰম্ভ হ'ব। তেতিয়া এওঁলোক পথাৰলৈ যাব, চৰাই ধৰিব, মাছ মাৰিব, পোহনীয়া জন্তুৰ কাৰণে আহাৰ যোগাব। ভৰ্তিহঁতে মূৰত ডাঙৰ কলহ লৈ নৈৰপৰা পানী আনিব; কঠ আৰু বাস্কেট সাজিব।

এইখন দেশৰ প্ৰায়বোৰ ছোৱালীয়েই বাস্কেট সাজি নগৰত বেচে। এই বাস্কেটবোৰ পথাৰৰপৰা খেতিৰ শস্য অনা কামতো ব্যৱহাৰ কৰে। মিজু খেতি পকিলে ইয়াৰ ছোৱালীহঁতে মাকহঁতৰ লগত পথাৰলৈ গৈ খেতি চপায়। এচটা ডাঙৰ শিলত ধঁহি ধঁহি মিজুগুটি গুড়ি কৰা কামত ইয়াৰ ছোৱালীহঁত পাকৈত। মিজু এওঁলোকৰ প্ৰধান খাদ্য। ছোৱালীহঁতে সাধাৰণতে ক'লা কপাহী, আচলীয়া কাপোৰ একোখন কাষলতিৰ তলেদি নি আনটো বাহুত বান্ধি থয়। এওঁলোকে চুলিবিলাক ছুটিকৈ কাটে। ভাইটিহঁতৰ চোলাত জেপ নেথাকে কাৰণে বহুতে এটা মোনা কান্ধত ওলোমাই লৈ ফুৰে। সেই মোনা নানা ধৰণৰ বস্তু সুমুৱাই অনা-নিয়া কামত ব্যৱহাৰ কৰে।

প্ৰত্যেকজন কাফী মইনাই সুন্দৰ সুন্দৰ পুতলা সাজিব জানে। এখন মাত্ৰ কটাৰীৰে কাঠৰ টুকুৰা এটা কাটি চকুত চমক লগা মূৰ্ত্তি তৈয়াৰ কৰিব জানে। এওঁলোকৰ জনপ্ৰিয় খেলখনক গাই-লি (Goli) বোলে। গাই-লি খেল আমাৰ কুকু-ভা বা লুকা-ভাকু খেলৰ দৰে। ইয়াৰ প্ৰত্যেকজন মইনাই পানীখেলত পাকৈত। এওঁলোকৰ মনবোৰ নিকা, পৱিত্ৰ আৰু নিঃস্বার্থ। সেয়েহে বিপদগ্ৰস্ত মানুহক সহায় কৰিবলৈ পালে এওঁলোকে অসীম তৃপ্তি লাভ কৰে।